

Spolufinancováno
Evropskou unií

Sociální
bydlení

INBOOX

Evaluace projektu Podpora sociálního bydlení a jeho systémové zavádění v ČR

Vstupní zpráva

Vstupní zpráva evaluace vznikla v rámci projektu MPSV „Podpora sociálního bydlení a jeho systémové zavádění v ČR“. Projekt je realizován v rámci OPZ+. Registrační číslo projektu: CZ.03.02.02/00/22_004/0000245.

Zadavatel:

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

Zpracovatel:

Inboox CZ, s.r.o.

2024

Obsah

1. ÚVOD	3
2. CÍLE EVALUACE	5
2.1. EVALUAČNÍ OTÁZKY	5
3. METODOLOGIE A EVALUAČNÍ DESIGN	8
3.1. METODY SBĚRU A ANALÝZY DAT	9
3.3. NÁVRH SLOŽENÍ FOKUSNÍCH SKUPIN A JEJICH PŘÍNOS PRO EVALUACI PROJEKTU	12
3.3.1 <i>Možné principy formování fokusních skupin</i>	13
3.4. PLÁN REALIZACE A VÝSTUPY FOKUSNÍCH SKUPIN	16
4. O VÝZVÁCH Č. 007 A 101 OPZ+	18
4.1. KLÍČOVÉ AKTIVITY PROJEKTŮ	19
4.1.1 <i>Aktivita A – Podpora zabydlování a podpora v bydlení</i>	19
4.1.2 <i>Aktivita B – Podpora integrovaného řešení</i>	21
4.2. ANOTACE PROJEKTŮ SPOLUPRACUJÍCÍCH REALIZÁTORŮ SE SYSTÉMOVÝM PROJEKTEM	26
4.2.1 <i>Regionální rozložení podpořených projektů</i>	27
4.2.2 <i>Realizované aktivity v projektech</i>	28
4.2.3 <i>Pozice obsazené v podpořených projektech</i>	28
4.2.4 <i>Cílové skupiny podpořených projektů</i>	32
5. SHRNUÍ	33
6. POUŽITÉ ZDROJE	35
7. PŘÍLOHA 1 – PŘEDBĚŽNÝ SCÉNÁŘ FOKUSNÍCH SKUPIN PRO EVALUACI PROJEKTU	36

1. Úvod

Tento dokument představuje externí evaluaci systémového projektu „Podpora sociálního bydlení a jeho systémové zavádění v ČR“ (dále v textu – „systémový projekt“). Hlavním cílem projektu je rozšíření systémového přístupu k realizaci sociálního bydlení a zavádění inovativních nástrojů mezi realizátory sociálního bydlení na území České republiky, stejně jako zvýšení informovanosti veřejnosti o sociálním bydlení.

Evaluace systémového projektu bude realizována zejména prostřednictvím fokusních skupin s vybranými zástupci projektů podpořených v rámci výzev č. 007 a 101 Operačního programu Zaměstnanost plus (OPZ+), kterým evaluovaný systémový projekt poskytuje metodickou podporu. Tyto projekty, realizované různými obcemi a neziskovými organizacemi (NNO), poskytují příležitost detailně vyhodnotit, jak systémový projekt přispěl skrze své aktivity k podpoře místních iniciativ, jejichž cílem je řešení bytové nouze a podpora sociálního bydlení.

Do evaluace budou rovněž zahrnuty (zejména v rámci desk research) data/materiály sesbírané systémovým projektem – statistiky webových a facebookových stránek projektu, statistiky projektového YouTube kanálu, evaluačních dotazníků z akcí/školení pořádaných systémovým projektem, základní statistiky o četnosti a tématech řešených s kontaktním centrem aj.

Zaměření systémového projektu

Systémový projekt se zaměřuje na následující oblasti

- 1) Metodická podpora poskytovaná aktérům sociálního bydlení
- 2) Tvorba metodických materiálů
- 3) Koordinace inovativních přístupů v širších územních celcích
- 4) Propagace sociálního bydlení
- 5) Vzdělávání v oblasti sociálního bydlení
- 6) Tvorba výzkumů a analýz

V rámci těchto oblastí projekt poskytuje podporu/konzultace 41 realizátorům výzev 007 a 101 OPZ+, provozuje národní kontaktní centrum, na které se mohou obracet občané s problémy s bydlením, organizuje krajská setkání a workshopy, pořádá a natáčí webináře, usiluje o sběr, přenos a pilotování poznatků pro systémové a legislativní změny, pravidelně publikuje magazín „Mít domov“, realizuje osvětové aktivity jako výstavy, propagaci sociálního bydlení v médiích, spravuje sociální síť a web stránku zaměřenou na sociální bydlení, aktivně se účastní konferencí, kulatých stolů a pracovních skupin, vytváří vzdělávání, metodické materiály, výzkumy a analýzy v oblasti sociálního bydlení.

Projekt využívá tzv. křížový model přenosu informací, který umožňuje kombinaci vertikálního přenosu (shora dolů – od systémového vedení k realizátorům, a zdola nahoru – od terénních zkušeností k systémové úrovni) a horizontálního přenosu mezi jednotlivými realizátory.

Jak bude probíhat evaluace

Evaluace systémového projektu „Podpora sociálního bydlení a jeho systémové zavádění v ČR“ se zaměřuje na zhodnocení jeho aktivit, přínosů a podpory projektů realizovaných v rámci výzev č. 007 a 101 OPZ+. Cílem je identifikovat, jak aktivity systémového projektu ovlivnily realizaci těchto projektů, včetně přenosu dobré praxe, poskytování metodické podpory a dalších forem spolupráce.

Hlavními aspekty evaluace budou:

1. **Primárně se budou zjišťovat dopady systémového projektu na (vybrané) projekty z výzev 007 a 101 OPZ+**, jakým způsobem a v jakém rozsahu systémový projekt přispěl k úspěšné realizaci těchto projektů (a jestli to mělo i vliv na jejich klienty), například prostřednictvím konzultací, workshopů anebo osvětových aktivit.
2. **Sekundárně se bude zjišťovat vliv systémového projektu pro širší veřejnost** skrze statistiky webových a facebookových stránek projektu, statistiky projektového YouTube kanálu, evaluačních dotazníků z akcí/školení pořádaných systémovým projektem, základní statistiky o četnosti a tématech řešených s národním kontaktním centrem, případně další.

Evaluace tedy bude vycházet z kombinace primárních a sekundárních dat. Hlavním zdrojem (primární data) budou fokusní skupiny s klíčovými aktéry projektů z výzev 007 a 101 OPZ+, jež poskytnou vhled do dopadu aktivit systémového projektu. Sekundární data, která poskytne systémový projekt, zahrnují projektovou dokumentaci, statistické přehledy, evaluační dotazníky z akcí apod. zajistí pohled na vliv projektu na širší veřejnost.

Tato vstupní zpráva slouží jako výchozí bod pro evaluaci a obsahuje shrnutí klíčových informací potřebných pro její zahájení a pochopení. Dokument je strukturován tak, aby měl poskytovat přehled o následujících aspektech:

- **Cíle evaluace:** Vymezení klíčových cílů evaluace.
- **Evaluační otázky:** Seznam klíčových otázek, které evaluace zodpoví, s důrazem na zhodnocení dosažených výsledků, dopadů a přínosů systémového projektu.
- **Metodologie a evaluační design:** Tato část podrobně popisuje přístupy, zdroje dat a metody, které budou využity během evaluace systémového projektu. Obsahuje přehled dostupných sekundárních dat a návrh způsobů sběru primárních dat. Dále zahrnuje popis metod analýzy dat, které umožní detailní hodnocení efektivity a přínosů projektu. Tato část rovněž zahrnuje návrh složení fokusních skupin, jejich zaměření a přínos pro evaluaci, čímž poskytuje pohled na plánovaný postup evaluace.
- **O výzvách č. 007 a 101 OPZ+:** Tato část se zaměřuje na přehled výzev č. 007 a 101 Operačního programu Zaměstnanost plus (OPZ+), jejich cílů a hlavních charakteristik. Popisuje klíčové aktivity podpořených projektů zaměřených na řešení bytové nouze, podporu sociálního bydlení a zlepšení spolupráce mezi aktéry v této oblasti. Součástí je také stručný přehled projektů realizovaných v rámci těchto výzev jako základ pro evaluaci. Jde o projekty, kterým systémový projekt poskytuje podporu a jsou cílovou skupinou pro realizaci fokusních skupin.

2. Cíle evaluace

Cílem je vyhodnocení projektu „Podpora sociálního bydlení a jeho systémové zavádění v ČR“ (dále i jako „systémový projekt“ nebo „Projekt SB“), přičemž stěžejní metodou výzkumu budou fokusní skupiny (focus groups, dále jen „FG“) s primární cílovou skupinou Projektu SB – vybranými spolupracujícími realizátory výzvy č. 007/101 OPZ+ (dále i jako realizátory). Vyhodnocení FG spolu s materiály dodanými Projektem SB bude pojednávat o vyhodnocení procesu realizace, zhodnocení dosažených výsledků a krátkodobých dopadů Projektu SB. Evaluace bude složena ze tří zpráv, a to konkrétně ze Vstupní, Průběžné a Závěrečné zprávy.

Evaluace si tedy klade za cíl:

- **Zhodnotit proces implementace a dosažené výsledky Projektu SB:** Identifikovat klíčové oblasti, kde byl projekt úspěšný, a stanovit míru efektivity v naplňování jeho cílů, zejména v rámci aktivit primárně zaměřených na vybrané realizátory projektů z výzev č. 007 a 101 OPZ+. Analyzována budou také kvantitativní data dodaná systémovým projektem.
- **Vyhodnotit krátkodobé dopady na realizátory a jejich cílové skupiny:** Analyzovat, jakým způsobem Projekt SB ovlivnil vybrané realizátory projektů z výzev 007 a 101 OPZ+, případně jejich cílové skupiny, a posoudit, jaké krátkodobé přínosy měla podpora poskytovaná projektem SB.
- **Posoudit efektivitu použitých metod a procesů:** Zhodnotit, jak efektivně probíhala realizace jednotlivých aktivit, primárně za pomoci fokusních skupin s vybranými realizátory projektů z výzev 007 a 101 OPZ+, a identifikovat oblasti pro optimalizaci projektových procesů. Sekundárně za pomoci analýzy kvantitativních dat dodaných systémovým projektem.
- **Zformulovat doporučení pro další rozvoj a udržitelnost:** Na základě zjištěných poznatků a identifikovaných silných a slabých stránek projektu navrhnout kroky pro zajištění dlouhodobé udržitelnosti systému sociálního bydlení a doporučení pro podobné budoucí intervence.

Výše zmíněné cíle budou dosaženy zodpovězením následujících evaluačních otázek. Evaluační otázky se mohou ještě s ohledem na výběr a charakter účastníků fokusních skupin měnit a případné změny budou uvedeny v průběžné anebo v závěrečné evaluační zprávě.

2.1. Evaluační otázky

1. Význam systémového projektu pro realizátory projektů z výzev 101 a 007 OPZ+

Evaluační otázka 1: Jak realizátoři hodnotí přínos aktivit systémového projektu pro efektivitu svých projektů a podporu cílových skupin? Jak vnímají kvalitu poskytovaných konzultací, materiálů a odborných akcí? Jaké oblasti podpory by doporučili zlepšit?

Odůvodnění: Tato otázka se zaměřuje na hodnocení vlivu systémového projektu MPSV na projekty realizované v rámci výzev 007 a 101 OPZ+. Jejím cílem je zjistit, jakým způsobem aktivity systémového projektu (např. konzultace, informační podpora či

vzdělávání) přispěly k efektivnější realizaci těchto projektů a jakým způsobem podpořily jejich cílové skupiny. Zároveň zkoumá kvalitu a užitečnost různých forem podpory, které systémový projekt poskytuje. Odpovědi realizátorů pomohou identifikovat silné stránky systémového projektu a oblasti, kde je třeba další optimalizace pro zvýšení jeho přínosu.

2. Efektivita povinné aktivity A a její přínosy pro cílové skupiny

Evaluační otázka 2: Jaký konkrétní přínos měla povinná Aktivita A na podporu stabilního bydlení a integraci klientů do komunity? Jak přispěl systémový projekt MPSV k realizaci této aktivity a jejím výsledkům?

Odůvodnění: Povinná Aktivita A, zaměřená na rychlé a stabilní zabydlení cílové skupiny, tvoří hlavní pilíř projektů podpořených výzvami 007 a 101 OPZ+. Tato otázka se zaměřuje na hodnocení přínosu této aktivity pro stabilizaci klientů a jejich integraci do komunity, a to jak na úrovni samotných projektů, tak z hlediska podpory, kterou realizátorům poskytl systémový projekt MPSV. Analýza vlivu systémového projektu na implementaci a dopady této aktivity umožní lépe pochopit jeho roli v oblasti sociálního bydlení v ČR a navrhnout doporučení pro další zlepšení.

3. Přínos integrovaných řešení (volitelných aktivit B) pro realizátory a klienty

Evaluační otázka 3: Jak volitelné aktivity B přispěly k dlouhodobé stabilitě bydlení a jak hodnotí realizátoři jejich synergii s aktivitou A? Jakým způsobem systémový projekt MPSV podpořil implementaci těchto aktivit a jejich propojení?

Odůvodnění: Volitelné aktivity B byly navrženy jako doplňková opatření k povinné aktivitě A, jejichž cílem je posílit stabilitu bydlení prostřednictvím integrovaných řešení, jako je multidisciplinární spolupráce, podpora komunitních aktivit nebo individuální poradenství. Tato otázka zkoumá efektivitu a dopad těchto aktivit na dlouhodobou udržitelnost bydlení a jejich propojení s hlavními intervencemi projektu. Zároveň se zaměřuje na roli systémového projektu MPSV při podpoře realizátorů v implementaci těchto aktivit, což umožní identifikovat klíčové faktory úspěchu a příležitosti pro další optimalizaci přístupů v oblasti sociálního bydlení.

4. Limity realizace sociálního bydlení a potřeba systémových změn

Evaluační otázka 4: Jaké jsou hlavní limity realizace sociálního bydlení v projektech, podpořených v rámci výzev 007 a 101 a jakým způsobem by mohl systémový projekt MPSV přispět ke zmírnění těchto limitů? Jaké legislativní nebo systémové změny na státní úrovni by byly potřebné pro posílení dopadů těchto projektů?

Odůvodnění: Identifikace limitů při realizaci sociálního bydlení je klíčová pro pochopení překážek, které omezují efektivitu a udržitelnost podpory pro cílové skupiny. Tato otázka zkoumá nejen faktory, které vyžadují zásahy na legislativní nebo systémové úrovni, ale také roli systémového projektu MPSV při poskytování podpory realizátorům a při vytváření podmínek pro zlepšení stávající situace. Diskuse nad touto otázkou umožní identifikovat možné strategie a doporučení, které by mohly přispět ke zmírnění limitů na úrovni projektů i systému sociálního bydlení jako celku.

5. Dlouhodobá udržitelnost projektu a budoucí systémová doporučení

Evaluační otázka 5: Jaké jsou klíčové faktory pro dlouhodobou udržitelnost podpořených projektů a jakým způsobem může systémový projekt MPSV přispět k trvalému zajištění sociálního bydlení a podpory jeho rozvoje?

Odůvodnění: Udržitelnost podpořených projektů je klíčová pro dosažení dlouhodobých cílů v oblasti sociálního bydlení. Tato otázka se zaměřuje na identifikaci faktorů, které umožňují realizátorům projektů pokračovat v poskytování podpory cílovým skupinám i po skončení finanční podpory OPZ+. Zároveň se hodnotí, jak systémový projekt MPSV může pomoci posílit institucionální rámec, podporovat sdílení dobré praxe a navrhnout systémové změny, které zajistí trvalé přínosy pro oblast sociálního bydlení.

6. Vyhodnocení pořádaných akcí, webových stránek, sociálních sítí a národního kontaktního centra systémového projektu

Evaluační otázka 6: Jaký kvantitativní záběr a dosah měly akce, webové stránky, sociální sítě a národní kontaktní centrum? Tam kde to půjde zjistit, jaká témata se řešila (na akcích a v kontaktu s národním kontaktním centrem) a jaká byla zpětná vazba veřejnosti na tyto aktivity?

Odůvodnění: Osvěta a podpora široké veřejnosti je klíčová při rozšiřování sociálního bydlení. Tato otázka se zaměřuje na návštěvnost webových a facebookových stránek projektu, statistiky projektového YouTube kanálu, základní statistiky o četnosti a tématech řešených s národním kontaktním centrem a zpětnou vazbu z akcí/školení pořádaných systémovým projektem.

3. Metodologie a evaluační design

Evaluační systémového projektu „Podpora sociálního bydlení a jeho systémové zavádění v ČR“ je zaměřena na hodnocení procesu implementace, dosažených výsledků a krátkodobých dopadů projektu. Klíčovou roli přitom hrají projekty realizované v rámci výzev č. 007 a 101 OPZ+, které tvoří hlavní zdroj dat a analytický rámec hodnocení. Systémový projekt je cílen na všechny aktéry v oblasti sociálního bydlení, nejvíce intenzivně ale pracuje právě s realizátory těchto projektů.

Realizátoři projektů z výzev 007 a 101 OPZ + tak představují významnou cílovou skupinu evaluace. Jejich zkušenosti a výsledky poskytují zásadní vhled do účinnosti a relevance systémového projektu, jehož aktivity, jako jsou konzultace a metodická podpora, byly navrženy k podpoře realizace těchto projektů. Tyto intervence mají nepřímý dopad i na cílové skupiny samotných podpořených projektů, tedy na osoby v bytové nouzi a ohrožené sociálním vyloučením.

Evaluační vyžije kombinaci primárních a sekundárních dat:

- **Primární data** budou shromážděna prostřednictvím fokusních skupin s realizátory projektů podpořených v rámci výzev 007 a 101 OPZ+. Tyto fokusní skupiny umožní zhodnotit implementaci jednotlivých aktivit (např. povinné Aktivit A a volitelných Aktivit B), identifikovat úspěchy a výzvy při jejich realizaci a posoudit efektivitu podpory poskytované systémovým projektem. Zároveň umožní analyzovat krátkodobé dopady na realizátory, jejich schopnost podporovat cílové skupiny a oblasti, kde je třeba zlepšení podpory nebo změn na systémové úrovni.
- **Sekundární data**, jako jsou projektová dokumentace, statistiky o návštěvnosti webových stránek, sociálních sítí a národního kontaktního centra a výstupy z evaluačních dotazníků, poskytnou komplexní pohled na efektivitu a udržitelnost projektu. Tato data umožní analyzovat kvantitativní dosah osvětových akcí, frekvenci a témata interakcí na webových stránkách, sociálních sítích a v národním kontaktním centru. Získané statistiky a zpětná vazba poslouží k posouzení účinnosti komunikačních aktivit a identifikaci oblastí pro jejich zlepšení.

Tento kombinovaný přístup umožní:

- **Detailní hodnocení dopadů systémového projektu:** Na základě dat z projektů podpořených v rámci výzev 007 a 101 OPZ+ bude možné porovnat očekávané a skutečné výsledky.
- **Identifikaci příkladů dobré praxe:** Projekty, které byly podpořeny v rámci výzev 007 a 101 OPZ+, díky své různorodosti (regionální specifika, typy realizátorů, zaměření na různé cílové skupiny), poskytnou inspiraci pro zlepšení systémového přístupu k podpoře sociálního bydlení. Zvláštní důraz bude kladen na úspěšné strategie, efektivní využití systémové podpory a integrovaná řešení.
- **Formulaci doporučení:** Výsledky evaluace budou použity k navržení konkrétních opatření pro optimalizaci aktivit obdobných systémových projektů a zvýšení jejich dopadů na řešení bytové nouze a sociálního vyloučení.
- **Hodnocení komunikačních a osvětových aktivit:** Sekundární data z webových stránek, sociálních sítí a národního kontaktního centra systémového projektu umožní analyzovat kvantitativní dosah a tematické zaměření těchto aktivit. Tato

analýza pomůže zhodnotit efektivitu osvěty a podpory veřejnosti při budování systému sociálního bydlení.

3.1. Metody sběru a analýzy dat

Primární data:

Hlavním zdrojem primárních dat budou fokusní skupiny (focus groups, FG), zaměřené na zapojení klíčových aktérů projektů realizovaných v rámci výzev č. 007 a 101 OPZ+. Plánuje se realizace minimálně tří fokusních skupin, přičemž každé skupiny se zúčastní 6 až 10 účastníků. Mezi účastníky těchto diskusí budou koordinátoři, klíčoví zaměstnanci a ostatní pracovníci, kteří mají přímou zkušenost s realizací projektů a mohou poskytnout cenné poznatky o jejich implementaci a dopadech.

Tyto fokusní skupiny budou cíleně orientovány na získání kvalitativních dat, která umožní:

- **Porozumět zkušenostem a názorům realizátorů** na efektivitu a přínos systémového projektu, včetně kvality poskytovaných konzultací, podpůrných materiálů a odborných akcí.
- **Analyzovat přínosy klíčových aktivit projektu** pro stabilní bydlení a integraci klientů do komunity a identifikovat úspěšné přístupy či komplikace, které ovlivnily dosažené výsledky.
- **Posoudit synergii a efektivitu kombinace různých aktivit** v rámci projektů, zejména povinné Aktivity A a volitelných aktivit B, a zjistit, jak tyto aktivity přispívají k dlouhodobé stabilitě bydlení.
- **Identifikovat hlavní limity a výzvy** při realizaci sociálního bydlení a diskutovat možnosti, jak systémový projekt může podpořit jejich překonání a navrhnout systémová zlepšení.
- **Zhodnotit dlouhodobou udržitelnost projektů** a faktory, které ovlivňují pokračování podpory cílovým skupinám po ukončení financování.
- **Vyhodnotit efektivitu informačních a osvětových aktivit** (např. akce, webové stránky, sociální sítě), včetně zpětné vazby od účastníků a informací o rozsahu a dosahu těchto aktivit.

Tento sběr primárních dat přispěje k formulaci konkrétních doporučení, která umožní efektivnější implementaci systémového projektu v budoucnu a nabídnou příklady dobré praxe, které mohou být sdíleny mezi regiony a realizujícími subjekty.

Získaná data budou zpracována následujícím způsobem:

Kódování odpovědí: Odpovědi a diskuze z fokusních skupin (FG) budou analyzovány pomocí kódování, které umožní identifikovat klíčové oblasti, opakující se témata a významné vzorce chování a názorů účastníků. Tento přístup zajistí systematické zpracování dat a umožní hloubkové pochopení jednotlivých aspektů projektu.

Tematická analýza: Data z FG budou dále zpracována pomocí tematické analýzy, která se zaměří na identifikaci významných témat a faktorů, jež ovlivňují realizaci projektu

a jeho přínosy. Analýza bude reflektovat, jak jednotlivé intervence přispívají k řešení problémů sociálního bydlení a bytové nouze v ČR.

Syntéza výsledků: Kódovaná a tematicky zpracovaná data budou shrnuta do strukturovaných přehledů, které poskytnou komplexní pohled na úspěchy, výzvy a přínosy projektových aktivit. Tato syntéza umožní identifikaci klíčových oblastí pro zlepšení a formulaci doporučení na základě reálných zkušeností realizátorů.

Každá FG bude zakončena samostatnou zprávou, která obsahuje:

- Audiozáznam a doslovný přepis diskuse s anonymizovanými poznámkami účastníků.
- Shrnutí hlavních témat, klíčových zjištění a doporučení pro optimalizaci následujících FG.

Sekundární data – desk research:

Sekundární data poskytnutá Objednatelem budou zahrnovat:

- **Dokumentaci projektů:** Zprávy o realizaci systémového projektu a projektové žádosti projektů výzvy 007 a 101 OPZ + a systémového projektu, které poslouží ke správnému nastavení evaluace a dokreslení kontextu.
- **Data poskytnutá systémovým projektem:**
 - **Výsledky dotazníků z workshopů a školení** – umožní analyzovat efektivitu konzultací, podpůrných materiálů a odborných akcí.
 - **Statistiky návštěvnosti webových stránek a YouTube kanálu projektu** – poskytnou informace o dosahu a účinnosti osvětových aktivit.
 - **Zpětnou vazbu od účastníků školení a akcí** – bude využita pro hodnocení relevance a užitečnosti podpory poskytované systémovým projektem.
 - **Statistické údaje z národního kontaktního centra** – pomohou vyhodnotit frekvenci a témata řešených dotazů a identifikovat oblasti, kde je třeba systémové podpory.

Výsledky desk research budou využity mj. k přípravě scénářů pro fokusní skupiny, včetně výběru tematických bloků a stanovení konkrétních otázek. Tento přístup zajistí, že diskuse budou zaměřeny na klíčové aspekty, jako je efektivita aktivit systémového projektu, jeho vliv na řešení bytové nouze a sociálního vyloučení prostřednictvím spolupracujících projektů.

Desk research umožní lépe zaměřit fokusní skupiny na konkrétní témata a zajistit, že diskuse přinesou co nejvíce relevantních poznatků. Výsledky tohoto kroku budou rovněž sloužit jako podklad pro formulaci doporučení a hodnocení přínosů systémového projektu z pohledu realizátorů.

3.2. Očekávané výstupy evaluace

Evaluace se bude skládat ze tří zpráv, přičemž klíčovým dokumentem pro vyhodnocení přínosu systémového projektu bude Závěrečná zpráva.

1. Vstupní zpráva

Tato zpráva je primárně zaměřena na úvodní rozbor projektu, klíčových aktivit a metodologii evaluace. Jejím obsahem je především:

- **Představení výzev 007 a 101 OPZ+, anotace a popis aktivit spolupracujících projektů:** Anotace projektů a představení výzev 007 a 101 OPZ+ zahrnuje jak podrobný popis aktivit projektů a jejich cílů, tak stručné představení zapojených realizátorů, včetně jejich rolí, regionálního rozložení, cílových skupin.
- **Návrh metodologie a evaluačního designu:** Tento oddíl zahrnuje detailní popis desk research a FG jako klíčové metody, včetně rámcového plánu pro výběr účastníků FG. Je představen předběžný scénář pro fokusní skupiny, který poskytuje strukturu tematických bloků a konkrétních otázek k diskusi.
- **Evaluační otázky:** Vstupní zpráva uvádí evaluační otázky zaměřené na proces realizace systémového projektu, jeho výsledky a dopady mj. prostřednictvím vybraných projektů z výzev č. 007 a 101 OPZ+. Otázky reflektují efektivitu implementace, přínosy jednotlivých aktivit (zejména Aktivita A, volitelných aktivit B, identifikaci klíčových limitů v realizaci projektů, kvalitu a užitečnost poskytované podpory a kvantitativní dosah informačních a osvětových aktivit. Současně budou sloužit jako základ pro identifikaci oblastí k optimalizaci a formulaci doporučení.

2. Průběžná zpráva

Cílem průběžné zprávy bude blíže specifikovat charakter Závěrečné zprávy, realizaci fokusních skupin (výběr účastníků a scénář/ře), případně uveďte reflexi zaměřenou na pokrok projektu z již dostupných sekundárních dat a prvotních poznatků. Obsahem průběžné zprávy budou zejména následující body:

- **Zpracování sekundárních dat** dodaných realizačním týmem nebo zajištěných evaluačním týmem z veřejných zdrojů, včetně analýzy jejich relevance pro evaluaci a metod zpracování.
- **První poznatky o realizaci projektu:** Na základě průběžných dat a informací od realizátorů podpořených projektů nebo od pracovníků systémového projektu bude zpráva zahrnovat hodnocení pokroku projektových aktivit a předběžné dopady na cílové skupiny.
- **Stanovení kvót, scénářů a harmonogramu FG:** Konkrétní plány pro konání FG, včetně výběru účastníků, specifikace témat a načasování. Tato část podpoří další kroky pro získání relevantních dat a umožní efektivní rozvržení harmonogramu FG.

3. Závěrečná zpráva

Závěrečná zpráva poskytne komplexní vyhodnocení výsledků projektu na základě všech dat získaných z FG, desk research a sekundárních zdrojů. Obsahovat bude:

- **Syntézu klíčových poznatků z FG a dalších zdrojů:** Vyhodnocení efektivity procesu realizace, dosažených výsledků a krátkodobých dopadů projektu.
- **Odpovědi na evaluační otázky:** Každá otázka bude zodpovězena na základě shrnutí analýz.
- **Zpracování sekundárních dat:** V Závěrečné zprávě budou sekundární data zpracována do komplexního přehledu, který shrne všechny relevantní informace z dokumentace projektů, statistik a zpětných vazeb získaných během evaluace. Analýza sekundárních dat bude reflektovat jejich relevanci pro odpovědi na evaluační otázky a poskytne ucelený obraz o efektivitě a dopadech systémového projektu. Tato část bude aktualizována (ve srovnání s průběžnou zprávou) o finální zjištění a případné nové informace z průběhu evaluace.
- **Manažerské shrnutí a doporučení:** Přehledné shrnutí klíčových zjištění včetně konkrétních doporučení pro rozvoj sociálního bydlení a návrhy na legislativní a systémové změny. Tato doporučení budou diskutována na semináři se zadavatelem projektu, kde budou specifikováni i odpovědní aktéři pro implementaci navržených změn.

3.3. Návrh složení fokusních skupin a jejich přínos pro evaluaci projektu

Pro účely evaluace systémového projektu „Podpora sociálního bydlení a jeho systémové zavádění v ČR“ budou fokusní skupiny navrženy tak, aby odrážely různé aspekty a dopady spolupráce s projekty podpořenými výzvami č. 007 a 101 OPZ+.

Tento přístup umožňuje posoudit efektivitu a relevanci systémového projektu prostřednictvím konkrétních výsledků a zkušeností z projektů, které byly podpořeny v rámci výzev 007 a 101 OPZ+ a které získaly konzultační a metodickou podporu rovněž prostřednictvím systémového projektu. Různorodost těchto projektů, která zahrnuje odlišné regionální podmínky, cílové skupiny a způsoby realizace, poskytuje možnost porozumět tomu, jak se systémový projekt přizpůsobuje různým potřebám a jaký vliv má na různé aktéry, včetně realizátorů (např. koordinátorů, klíčových pracovníků) i konečných klientů v bytové nouzi.

Plánujeme realizovat minimálně tři fokusní skupiny, které budou sestaveny na základě kritérií zohledňujících typy aktivit projektů, regionální specifika a rozdíly mezi realizátory, například mezi obcemi a nestátními neziskovými organizacemi (NNO). Tento přístup zajistí komplexní pohled na to, jak aktivity systémového projektu přispívají k naplňování cílů výzev 007 a 101 i obecně k řešení problémů sociálního bydlení na lokální i celostátní úrovni.

Každá fokusní skupina bude koncipována tak, aby reflektovala specifické dimenze projektů a jejich realizace, což umožní vyhodnocení efektivity a dopadů systémového projektu v celé jeho šíři.

3.3.1 Možné principy formování fokusních skupin

V rámci vstupní zprávy představujeme hlavní faktory, podle kterých by bylo možné efektivně sestavit fokusní skupiny pro maximalizaci heuristického přínosu evaluace. Přesný výběr účastníků fokusních skupin bude proveden ve spolupráci s realizačním týmem systémového projektu v dalším průběhu evaluace.

Rozdělení dle projektových aktivit (Aktivita A a Aktivita B)

Fokusní skupiny budou rozděleny podle toho, jaké aktivity projektu se v jednotlivých oblastech realizovaly, zejména podle clusterů volitelných aktivit typu B. Tato segmentace umožní lepší zaměření na konkrétní činnosti, například na rychlý přístup k bydlení, podporu multidisciplinárních týmů či facilitaci vzájemné podpory. Umožňuje určit, která skladba nepovinných aktivit se jeví jako optimální, a jak se případně liší podpora od systémového projektu v závislosti na skladbě těchto aktivit.

Příklad: Fokusní skupina složená z pracovníků, kteří se přímo podílejí na poskytování rychlého přístupu k bydlení, může odhalit zkušenosti s klienty, a to, jak rychle a účinně byli schopni přejít z nouzových situací do stabilního bydlení a jakou roli v tom měly aktivity systémového projektu.

Regionální rozdělení

Fokusní skupiny budou organizovány v různých regionech, kde se realizují projekty, které byly podpořeny v rámci výzev 007 a 101 OPZ+. Tento přístup je klíčový, protože aktivity systémového projektu cílí na tyto projekty a jejich realizátoři představují důležitý kanál pro zhodnocení dopadů systémového projektu. Regionální rozdělení umožní analyzovat, jak se systémový projekt přizpůsobuje specifickým podmínkám jednotlivých oblastí a jaký má vliv na místní aktéry a cílové skupiny.

Organizace fokusních skupin v regionech má také praktické výhody: účastníkům usnadní přístup na místo konání, eliminuje bariéry spojené s dopravou a umožní zahrnutí regionálních kontextů do hodnocení. Tento přístup pomůže porovnat, jak geografické faktory – například dostupnost služeb, podpora místních autorit či úroveň spolupráce s komunitami ovlivňují implementaci systémového projektu.

Takové rozdělení umožní i přímou diskusi o výzvách a příležitostech, které jsou pro různé regiony specifické, a poskytne hlubší vhled do dopadů systémového projektu. Různorodost podpořených projektů z hlediska regionální implementace nabízí příležitost pro komplexní evaluaci jejich přínosu i možností zlepšení.

Příklad: Fokusní skupina v jednom regionu může ukázat, že nedostatek dostupných bytů zpomaluje implementaci projektů a omezuje jejich efektivitu. V jiném regionu může být hlavním problémem nedostatečná podpora ze strany místních samospráv. Tyto poznatky umožní lépe porozumět dopadům systémového projektu na řešení problémů spojených s bytovou nouzí a sociálním vyloučením a přizpůsobit jeho aktivity specifickým potřebám regionů.

Rozdělení dle typu realizátorů projektu (obce vs. NNO)

Při tvorbě fokusních skupin v tomto modelu lze zohlednit různé typy realizátorů projektů, které byly podpořeny v rámci výzev 007 a 101 OPZ+, tedy obce a nestátní neziskové organizace (NNO). Toto rozdělení umožní analyzovat, jak aktivity systémového projektu ovlivňují implementaci jednotlivých projektů v závislosti na typu realizátora a jeho specifických podmínkách. Systémový projekt cílí na oba typy aktérů, a jeho aktivity, jako

jsou konzultace či metodická podpora, mohou mít rozdílné dopady na jejich fungování a výsledky.

Možné přístupy:

- **Homogenní skupiny:** Tyto skupiny zahrnují pouze zástupce obcí nebo NNO, což umožňuje hloubkovou analýzu jejich specifických výzev, přínosů a omezení. Výsledky lze následně porovnat mezi těmito dvěma skupinami.
- **Heterogenní skupiny:** Smíšené skupiny zahrnující zástupce obcí i NNO umožňují přímou diskusi o rozdílných přístupech, zkušenostech a perspektivách. Tento formát může odhalit synergii nebo konflikty mezi těmito typy aktérů a identifikovat oblasti, kde může systémový projekt zlepšit koordinaci a spolupráci.

Tento přístup je důležitý pro zjištění, jak rozdílné podmínky realizátorů ovlivňují implementaci systémového projektu a jak mohou být aktivity tohoto projektu přizpůsobeny jejich potřebám.

Příklad: Fokussní skupiny s pracovníky z obcí mohou poskytnout vhled do toho, jaké výhody přináší dostupnost veřejných zdrojů a jak přímý vliv na místní politiky ovlivňuje implementaci projektů. Zároveň mohou ukázat na omezení v rozhodovacích procesech a byrokratických překážkách, které mohou zpomalit implementaci. Podpora ze strany systémového projektu, jako jsou konzultace či metodická pomoc, může hrát zásadní roli v překonávání těchto omezení a zefektivnění implementace. Fokussní skupiny s NNO mohou odhalit, jak jejich flexibilní přístup umožňuje rychlou adaptaci na potřeby klientů a jaké strategie využívají k dosažení efektivní podpory. Také mohou ukázat na výzvy spojené s omezenými zdroji a nutností intenzivnější spolupráce s partnery v komunitě. Aktivity systémového projektu, jako například informační podpora nebo školení, mohou pomoci NNO lépe zvládat výzvy spojené s omezenými zdroji a podporovat intenzivnější spolupráci s partnery v komunitě.

Rozdělení dle cílových skupin projektů

Fokussní skupiny budou navrženy tak, aby zahrnovaly zástupce projektů zaměřených na různé cílové skupiny definované v rámci výzev 007 a 101 OPZ+. Tento přístup umožní evaluovat, jak systémový projekt ovlivňuje přístupy realizátorů k práci s různorodými znevýhodněnými skupinami, jako jsou jednotlivci ohrožení bytovou nouzí, osoby s duševním onemocněním, rodiny s dětmi, HIV pozitivní osoby, mladí dospělí, uprchlíci a další. Zaměření na tyto skupiny reflektuje rozmanitost problémů, které systémový projekt pomáhá řešit prostřednictvím podpory projektů.

Cíle tohoto přístupu:

- **Hodnocení adaptability systémového projektu:** Fokussní skupiny umožní zhodnotit, jak aktivity systémového projektu, jako je metodická podpora nebo konzultace, přispívají k efektivnějším přístupům k různým cílovým skupinám.
- **Identifikace specifických výzev:** Diskuse v rámci fokussních skupin odhalí specifické potřeby a výzvy jednotlivých cílových skupin, což umožní lépe porozumět tomu, jak systémový projekt může přizpůsobit své aktivity těmto potřebám.
- **Podpora sdílení zkušeností:** Smíšené složení skupin umožní realizátorům sdílet osvědčené postupy a vzájemně se inspirovat přístupy k podpoře cílových skupin.

Smíšené složení skupin:

Fokussní skupiny zahrnou zástupce projektů pracujících s různými cílovými skupinami, což podpoří dynamiku diskuse. Účastníci budou mít možnost reflektovat, jak se různé přístupy

a strategie osvědčily při řešení potřeb specifických skupin, jako jsou osoby bez domova, rodiny s dětmi nebo klienti po propuštění z vězení. Tento formát zároveň umožní systematicky hodnotit dopad aktivit systémového projektu na zlepšení práce realizátorů a jejich efektivitu.

Příklad:

Fokusní skupina zahrnující realizátory pracující s jednotlivci ohroženými bytovou nouzí, rodinami s dětmi a osobami s duševním onemocněním umožní sdílení zkušeností mezi těmito skupinami. Realizátoři mohou porovnat přístupy k individuální podpoře a identifikovat osvědčené strategie, které by mohly být aplikovány i v jiných projektech. Diskuse také umožní analyzovat, jak aktivity systémového projektu, jako jsou školení nebo metodické konzultace, podporují efektivní přístupy k řešení potřeb specifických cílových skupin.

Rozdělení dle rolí v projektech

Fokusní skupiny při použití této logiky budou sestaveny tak, aby zahrnovaly zástupce různých rolí v projektech, podpořených v rámci výzev 007 a 101 OPZ+. Tento přístup umožní evaluaci systémového projektu zohlednit různé perspektivy účastníků, přičemž se zaměří na to, jak aktivity systémového projektu ovlivňují jednotlivé role a jejich přístupy k implementaci projektů. Přítomnost zástupců různých rolí poskytne ucelený obraz o tom, jak podpora systémového projektu přispívá ke zlepšení procesů a výsledků na všech úrovních realizace.

Klíčové role a jejich přínos k evaluaci:

1. **Povinné pozice (koordinátor programu, vedoucí týmu přímé podpory a klíčový pracovník):** Tyto role jsou zásadní pro řízení projektů a zajišťování přímé podpory klientům. Fokusní skupiny se zaměří na hodnocení efektivity konzultačních a metodických aktivit systémového projektu a jejich dopad na vedení a podporu projektů. Tito zástupci nabídnou strategický pohled na organizační a metodologické výzvy a na to, jak systémový projekt ovlivňuje jejich práci.
2. **Podpora a asistence klientům:** Pracovníci jako peer pracovníci nebo dlouhodobí poradci poskytují cenné vhledy do toho, jak systematická podpora zlepšuje stabilitu bydlení a finanční zdraví klientů. Fokusní skupiny se zaměří na analýzu vlivu systémového projektu na konkrétní nástroje podpory, které tyto pracovníci využívají.
3. **Expertní a analytické role:** Analytici a specialisté přinášejí odborný náhled na strategii a dlouhodobé potřeby cílových skupin. Jejich účast umožní hodnocení, zda aktivity systémového projektu reflektují reálné potřeby cílových skupin a jak přispívají k udržitelnému plánování.
4. **Koordinační a manažerské role:** Tyto role jsou klíčové pro posouzení efektivity spolupráce mezi partnery a zlepšení informačních toků v projektech. Fokusní skupiny budou zkoumat, jak konzultace a další aktivity systémového projektu podporují spolupráci mezi organizacemi a přispívají k dosažení projektových cílů.
5. **Technická a právní podpora:** Interkulturní pracovníci a sociální realitní zprostředkovatelé se podělí o zkušenosti s překážkami, kterým klienti čelí, a o to, jak systémový projekt přispěl k jejich překonání. Jejich perspektiva je klíčová pro přizpůsobení aktivit projektu potřebám různorodých cílových skupin.

6. **Komunitní a sociální práce:** Komunitní pracovníci a zdravotní sestry nabídnou informace o tom, jak aktivity systémového projektu ovlivňují komunitní podporu a sociální integraci. Jejich zkušenosti přispějí k identifikaci způsobů, jak zlepšit komunitní práci a přístup k sociálním službám.

Příklad: Fokusní skupina může být složena z 8 osob: 3 zastupující povinné pozice (koordinátor programu, vedoucí týmu přímé podpory, klíčový pracovník) a 5 zástupců z dalších výše uvedených rolí. Toto složení umožní propojení strategického přehledu a praktických zkušeností, přičemž diskuse se zaměří na hodnocení dopadu systémového projektu na každodenní praxi i na řízení projektů. Tento přístup zajistí komplexní analýzu implementace projektů a přinese hlubší pochopení jejich dopadů na cílové skupiny i širší komunitu.

3.4. Plán realizace a výstupy fokusních skupin

1. Postup přípravy a realizace fokusních skupin (FG)

Realizace fokusních skupin začne přípravnou fází, která zahrnuje desk research a tvorbu scénářů. Desk research bude klíčovým zdrojem informací pro pochopení projektových cílů a realizace aktivit, čímž umožní efektivní přípravu relevantních scénářů FG. Tento krok zahrnuje důkladné prostudování žádostí projektu a další dokumentace poskytované objednatelem, jako jsou statistiky webových a sociálních kanálů, evaluační dotazníky a další data, která byla již sesbírána během trvání projektu (viz zdroje sekundárních dat výše).

Na základě desk research a konzultací s objednatelem budou vybráni vhodní účastníci FG – realizátoři projektů ze specifických výzev OPZ+ (007 a 101), kteří budou rozděleni do tří skupin dle stanovených kvót (viz předchozí kapitola). Každá FG bude mít 8–10 účastníků, vybraných tak, aby byli (dohromady za všechny FG) zajištěni zástupci všech klíčových skupin a podrobný náhled na realizaci jednotlivých projektových aktivit. FG bude probíhat pod vedením zkušeného moderátora, který se zároveň zúčastní přípravných schůzek, aby zajistil soulad diskuse se stanovenými evaluačními otázkami.

Předběžný scénář fokusních skupin je uveden v Příloze 1. Po finalizaci scénáře a schválení objednatelem bude probíhat samotná realizace FG.

2. Organizace a logistické zajištění

FG budou realizovány prezenčně nebo online v závislosti na aktuálních možnostech a preferencích účastníků. Pokud budou skupiny probíhat osobně (preferovaná varianta), bude zajištěn prostor splňující požadavky na komfort a pohodlí účastníků (např. snadná dostupnost, přístup k toaletám a příjemné prostředí). Pro případné online FG bude využita platforma vhodná pro videohovory (např. Microsoft Teams), která umožní snadný technický přístup a nahrávání.

Délka každé FG bude 90–120 minut, což poskytne dostatek času pro hloubkovou diskusi. Pokud osobní realizace FG nebude možná ve dvou ze tří plánovaných případů, bude tato absence kompenzována další online FG, jak stanoví dohoda s objednatelem.

3. Struktura výstupů z fokusních skupin

Každá FG bude ukončena zpracováním podrobné zprávy obsahující shrnutí klíčových poznatků, interpretaci výpovědí ve vztahu k evaluačním otázkám, citace účastníků, které dokládají vyvozené záměry, a závěrečné doporučení.

Struktura zpráv: Zpráva bude obsahovat anonymizované výpovědi účastníků a základní popisné charakteristiky skupiny. Součástí bude úvod, hlavní zjištění s důrazem na silné stránky, limity a doporučení k dalším krokům, včetně praktických podnětů od účastníků, které reflektují přínosy a výzvy projektových aktivit.

Syntéza výstupů: Na závěr bude vypracována syntézní zpráva, která shrne výsledky všech FG, identifikuje hlavní vzorce, trendy a příležitosti pro další rozvoj projektu. Tato syntéza bude tvořit podklad pro závěrečnou evaluační zprávu.

4. O výzvách č. 007 a 101 OPZ+

Tato kapitola se věnuje klíčovým aktivitám projektů podpořených v rámci výzev č. 007 a 101 Operačního programu Zaměstnanost plus (OPZ+), které se zaměřují na řešení bytové nouze a podporu sociálního bydlení. Jde o projekty, kterým systémový projekt poskytuje podporu a jsou cílovou skupinou pro realizaci fokusních skupin. Povědomí o jejich aktivitách je proto pro nastavení evaluace klíčové.

Výzvy 007 a 101 OPZ+ stanovují rámec pro realizaci projektů, přičemž definují typy podporovaných aktivit, jejich cíle a očekávané výstupy. Tyto aktivity zahrnují různé přístupy a intervence, od přímé podpory osob v bytové nouzi přes vytváření a koordinaci lokálních strategií až po prevenci diskriminace a posilování sousedských vztahů.

Cílové skupiny projektů podporovaných v rámci obou výzev zahrnují:

- **Osoby sociálně vyloučené a osoby sociálním vyloučením ohrožené** – jedná se o jednotlivce či domácnosti, které jsou vyčleněny nebo ohroženy vyčleněním mimo běžný život společnosti v důsledku nepříznivé sociální situace.
- **Osoby bez přístřeší nebo žijící v nejistém či nevyhovujícím bydlení** – dle typologie ETHOS¹, zahrnující:
 - Osoby spící venku nebo v provizorních podmínkách.
 - Osoby žijící v azylových domech, ubytovnách nebo před opuštěním institucí.
 - Osoby v domácnostech bez právního nároku na bydlení či ohrožené vystěhováním.
 - Osoby žijící v nevyhovujícím bydlení s nedostatkem prostoru či špatnými hygienickými podmínkami.
- **Poskytovatele a zadavatele sociálních služeb** – pracovníky obecních úřadů, poskytovatelů sociálních služeb a dalších organizací působících v oblasti sociálního začleňování.
- **Veřejnost** – občany ČR a osoby žijící na území ČR, včetně sousedů, rodinných příslušníků, pronajímatelů bytů a dalších aktérů ovlivněných realizací projektů.

Specifikem výzvy 101 je zaměření projektu primárně na specifické skupiny, které reflektují současnou společenskou situaci. Primární cílová skupina zahrnuje zejména:

- Osoby přicházející z Ukrajiny v důsledku války s Ruskou federací, které mají dočasnou ochranu nebo po jejím uplynutí legálně setrvávají na území ČR.
- Osoby se zdravotním postižením, romskou menšinu, oběti domácího násilí, osoby ohrožené závislostí, oběti trestné činnosti, osoby po výkonu trestu, osoby předlužené, dlouhodobě nezaměstnané, migranty, azylanty, seniory, osoby opouštějící ústavní výchovu či psychiatrická zařízení, a osoby ohrožené diskriminací.

V první dílčí kapitole popíšeme společné klíčové aktivity, které mohou být realizovány v rámci projektů podpořených těmito výzvami. Tyto aktivity vycházejí z rámce stanoveného výzvami a definují charakter podpory poskytované cílovým skupinám. Následně bude uveden souhrn informací o 41 projektech, které byly podpořeny v rámci výzev a zároveň jim skrze konzultace a jiné aktivity systémový projekt poskytuje podporu

¹ Typologie ETHOS (European Typology of Homelessness and Housing Exclusion) je systém vytvořený organizací FEANTSA pro kategorizaci bezdomovství a vyloučení z bydlení. Je založena na širokém pojetí domova, které zahrnuje tři klíčové oblasti: fyzickou, sociální a právní. Absence jakékoliv z těchto oblastí může vést k bezdomovství nebo bytové nejistotě.

(všechny podpořené projekty výzvy 007 a vybrané podpořené projekty výzvy 101 OPZ+). Parametry podpořených projektů u obou výzev, kterým systémový projekt poskytuje podporu, jsou totožné.

4.1. Klíčové aktivity projektů

Aktivity, které mohou být realizovány v rámci projektů podpořených výzvami č. 007 a 101 OPZ+ definují základní rámec podpory a jsou zaměřeny na řešení bytové nouze a podporu sociálního bydlení.

Aktivita A – Podpora zabydlování a podpora v bydlení – je povinnou součástí všech projektů a představuje jádro intervence v rámci výzvy. Tento přístup zahrnuje inovativní modely jako Housing First a Rapid Re-housing, které kladou důraz na rychlé a stabilní začlenění osob do standardního bydlení.

Aktivita typu B – Podpora integrovaného řešení – zahrnují širší spektrum intervencí, které mohou být volitelně zařazeny do jednotlivých projektů podle jejich zaměření a potřeb cílových skupin. Tyto aktivity zahrnují například práci kontaktních míst pro bydlení, podporu prostřednictvím sociálních realitních agentur, prevenci ztráty bydlení, podporu multidisciplinárních týmů či facilitaci vzájemné podpory a participativních forem.

V této části nejprve podrobně popíšeme obsah a principy jednotlivých klíčových aktivit, včetně jejich přínosu k naplnění cílů projektů. Tento přehled poskytuje základní kontext pro pochopení toho, jak mohou být jednotlivé aktivity realizovány v praxi a jakým způsobem přispívají ke zmírnění bytové nouze a zlepšení životních podmínek cílových skupin.

4.1.1 Aktivita A – Podpora zabydlování a podpora v bydlení

Aktivita A je povinnou součástí všech projektů podpořených výzvami č. 007 a 101 OPZ+ a představuje klíčový mechanismus, kterým jsou osoby v bytové nouzi rychle a stabilně integrovány do běžného bydlení. Tento přístup kombinuje osvědčené metody Housing First a Rapid Re-housing, které jsou mezinárodně uznávány pro svou schopnost nejen zajistit bydlení, ale také dlouhodobě podporovat sociální integraci cílových skupin.

Cílem této aktivity je umožnit osobám v bytové nouzi co nejrychlejší přístup ke stabilnímu bydlení a poskytnout jim podporu, která odpovídá jejich individuálním potřebám. Zároveň klade důraz na prevenci segregace, podporu udržitelnosti bydlení a posílení kompetencí klientů, aby byli schopni čelit dalším životním výzvám.

Následující část textu popisuje hlavní principy a přístupy, které tvoří jádro této aktivity, a zdůrazňuje jejich přínos k řešení bytové nouze a zlepšení životních podmínek nejohroženějších skupin obyvatel.

Detailní popis klíčových principů a jejich realizace v rámci projektu

1. Rychlý přístup k bydlení ve standardních bytech bez přípravných fází

- Přístup „**Bydlení především**“ (Housing First) je založen na předpokladu, že stabilní bydlení má být poskytováno co nejdříve a bez nutnosti přípravných fází. Klienti získávají bydlení přímo, s dlouhodobou nájemní smlouvou, čímž se minimalizuje čas strávený v nejistotě a umožňuje se rychlá integrace do

komunity. Tento postup podporuje stabilní prostředí a umožňuje klientům přechod do běžného bydlení, což následně vede k efektivnější sociální integraci (Housing First Europe Hub, 2017).

2. Nekoncentrované umístění a prevence segregace

- Program **Housing First** staví na zásadě, že bydlení pro klienty by mělo být nesegregované a rozmístěné v běžných lokalitách, což znamená, že bydlení poskytované klientům nesmí být soustředěno v sociálně vyloučených či segregovaných oblastech. Cílem tohoto přístupu je zajistit, aby klienti měli přístup k široké škále veřejných služeb, jako jsou obchody, zdravotní a vzdělávací instituce, a mohli se integrovat do běžného sociálního prostředí. Tato strategie podporuje dlouhodobou sociální integraci a snižuje riziko sociální izolace (Metodika Housing First – 2. verze, MPSV, 2022).

3. Individuální podpora přizpůsobená potřebám klientů

- Přístup **Housing First** zdůrazňuje význam individuálního plánování, které je přizpůsobeno konkrétním potřebám klientů a vychází z jejich práva na volbu a kontrolu nad poskytovanou podporou (Housing First Europe Hub, 2017). Tento model usiluje o to, aby podpora respektovala přání klienta a organizovala se kolem jeho individuálních cílů a představ o životě, namísto toho, aby klient musel přizpůsobit svůj životní styl požadavkům služby.

4. Možnost volby a kontrola pro klienty

- Klíčovým principem přístupu **Housing First** je umožnit klientům kontrolu nad svým životem a poskytnout jim prostor pro rozhodování o svých potřebách a způsobu podpory (Housing First Europe Hub, 2017). Tento přístup respektuje jedinečné potřeby, zkušenosti a přání každého klienta, čímž se odvrací od standardizovaných služeb „jeden produkt pro všechny“.

5. Oddělení podpory od správy bydlení

- V rámci přístupu **Housing First** je podpora klientů zcela oddělena od správy jejich bydlení. To znamená, že nájemní smlouva klienta není podmíněna plněním plánu podpory, léčbou, abstinencí nebo jakoukoliv změnou chování, kterou by vyžadovali pracovníci podpory. Klient má povinnost akceptovat pravidelné návštěvy sociálního pracovníka na začátku svého zapojení do programu, ale může spolupráci kdykoliv ukončit bez ohrožení své nájemní smlouvy, pokud plní základní podmínky nájmu. Program zajišťuje, že podpora je klientům poskytována i v případě, že se dostanou do krizové situace, například pokud musí opustit své bydlení nebo být hospitalizováni. V takových případech pracovníci podpory spolupracují s institucemi, kde se klient nachází, a plánují s dostatečným předstihem jeho návrat do bydlení (Metodika Housing First – 2. verze, MPSV, 2022).

6. Podpora harm reduction (snižování rizik)

- **Housing First** uplatňuje princip harm reduction (snižování rizik), který se zaměřuje na podporu lidí s problematickým užíváním návykových látek, jako jsou alkohol či drogy. Tento přístup si neklade za cíl úplné odstranění závislosti nebo dosažení abstinence, ale spíše omezení negativních dopadů, které konzumace těchto látek přináší. Klientům je poskytována podpora pro omezení užívání návykových látek a pro udržení jejich užívání pod kontrolou, což přispívá k jejich dlouhodobé stabilitě bydlení. Harm reduction může být také aplikován na další chování, které by mohlo ohrozit stabilitu bydlení, jako například patologické hromadění či digitální závislost. Tento přístup klade vysoké nároky na podpůrný tým, který musí být připraven pracovat

kreativně a s holistickým přístupem, aby pomohl klientům postupně získat kontrolu nad chováním, které může negativně ovlivnit jejich schopnost udržet si bydlení (Metodika Housing First – 2. verze, MPSV, 2022).

7. **Zacílení na nejohroženější cílové skupiny**

- Projekt se zaměřuje na osoby s komplexními potřebami, které mají omezený přístup k jiné podpoře, například osoby s psychickými problémy nebo závislostmi. Cílem projektu je poskytnout těmto lidem dlouhodobé stabilní prostředí.

4.1.2 **Aktivita B – Podpora integrovaného řešení**

Aktivita B nabízí širší rámec podpory zaměřené na řešení bytové nouze, přičemž její podoba a konkrétní realizace se liší mezi jednotlivými projekty. Na rozdíl od aktivity A, která je povinná, je zařazení aktivity B volitelné a projekty si mohou vybrat, které dílčí aktivity v rámci této kategorie budou realizovat. Díky tomu je možné přizpůsobit rozsah a zaměření podpory potřebám konkrétní cílové skupiny nebo regionu.

Tato aktivita zahrnuje různé přístupy, které se zaměřují na komplexní podporu klientů v oblastech, jako je prevence ztráty bydlení, zapojení multidisciplinárních týmů, podpora sousedského soužití nebo řešení diskriminace. Společným cílem všech dílčích aktivit je nejen zajištění přístupu k bydlení, ale také dlouhodobá stabilizace a integrace cílových skupin do běžné společnosti.

V této části budou představeny jednotlivé dílčí aktivity, jejich zaměření, metody a očekávané výsledky. Tyto aktivity jsou zároveň podkladem pro hodnocení efektivity a přínosu projektů v oblasti integrovaného řešení bytové nouze.

Detailní popis dílčích aktivit a jejich realizace v rámci projektu²

B1. Kontaktní místo pro bydlení (KMB)

Kontaktní místo pro bydlení (KMB) je poradenské pracoviště zaměřené na poskytování podpory a pomoci obyvatelům, kteří čelí problémům s bydlením. Hlavním cílem KMB je prevence ztráty bydlení a podpora osob, které se ocitly v těžké situaci na trhu s nemovitostmi. KMB poskytuje obyvatelům poradenství a navigaci v dostupných opatřeních podpory, což snižuje potřebu obracet se na různé instituce a usnadňuje přístup k informacím a službám.

Klíčové funkce KMB:

- **Poradenství a navigace:** KMB slouží jako primární kontaktní bod pro osoby v krizi, poskytuje základní poradenství a pomáhá s orientací v systému podpory.
- **Koordinace s dalšími službami:** KMB úzce spolupracuje se sociálními službami, bytovými odbory a dalšími partnery s cílem zajistit komplexní podporu klientům. To pomáhá urychlit proces zajištění stabilního bydlení a prevenci ztráty stávajícího bydlení.

² Informace o klíčových aktivitách jsou čerpány primárně z textu výzev č. 007 a č. 101, resp. jejich Příloh č. 1.

- **Monitoring a hodnocení efektivity:** KMB vytváří databázi pro sledování osob v bytové nouzi a poskytuje analytická data, která pomáhají posoudit úspěšnost KMB při poskytování bydlení a při koordinaci mezi klíčovými aktéry.

B2. Sociální realitní agentura (SRA) a garantované bydlení

Sociální realitní agentura (SRA) je služba zaměřená na zajištění cenově dostupného nájemního bydlení pro osoby v bytové nouzi. Hlavním cílem SRA je podpora osob, které hledají stabilní bydlení, a prevence ztráty tohoto bydlení. Agentura aktivně vyhledává majitele bytů, kteří jsou ochotni pronajmout svou nemovitost lidem v těžké situaci, a pomáhá klientům s právními a administrativními záležitostmi, čímž poskytuje komplexní podporu a zajišťuje právní jistotu pro nájemce.

Klíčové funkce SRA:

- **Zajištění nájemního bydlení a právní podpora:** SRA aktivně hledá majitele nemovitostí ochotné k pronájmu klientům programu, přičemž nájemní smlouva je uzavírána přímo s nájemcem. Pracovníci SRA poskytují právní poradenství a pomáhají klientům řešit případné konflikty s pronajímateli.
- **Správa bydlení a prevence ztráty bydlení:** SRA nejen zprostředkovává bydlení, ale také poskytuje dlouhodobou podporu nájemníkům v oblasti správy bydlení. To zahrnuje asistenci s platební morálkou a pomoc při udržování stabilního bydlení.
- **Monitoring a hodnocení efektivity:** SRA vede databázi klientů, aby sledovala trajektorie jejich bydlení a identifikovala oblasti, kde je potřeba další podpora. Tento monitoring pomáhá při hodnocení efektivity zajišťování bydlení a při prevenci ztráty bydlení.

B3. Posílení prevence ztráty bydlení

Posílení prevence ztráty bydlení je klíčová aktivita zaměřená na vytvoření systému včasného varování a podpory pro domácnosti ohrožené ztrátou bydlení. Cílem této aktivity je identifikovat rizika spojená s ohrožením bydlení, jako je neplacení nájmu a další porušování nájemních smluv, a nabídnout včasnou intervenci prostřednictvím sociálních pracovníků, dluhových poradců a dalších odborníků. Tento přístup umožňuje domácnostem udržet své bydlení a minimalizovat riziko, že by se ocitly v bytové nouzi.

Klíčové prvky prevence ztráty bydlení:

- **Systém včasného varování:** Tento systém, známý také jako depistáž (early warning system), je zaměřen na včasné odhalování domácností, které se mohou ocitnout v riziku ztráty bydlení. Relevantní aktéři v komunitě sledují ukazatele ohrožení, jako jsou dluhy či konflikty se sousedy, a identifikují domácnosti, které potřebují podporu.
- **Krizová intervence a rychlá reakce:** V rámci této aktivity je kladen důraz na rychlé zajištění potřebné pomoci, jako jsou například finanční poradenství, krizový rozpočet, podpora při jednání s pronajímateli, a to vše s cílem zabránit ztrátě bydlení. Pracovníci také podporují rodiny při žádostech o dávky a jiné formy pomoci.
- **Podpora při hledání náhradního bydlení:** V případě, že bydlení nelze udržet, je vytvořen systém krizového ubytování a bezpečných strategií odchodu, který minimalizuje negativní dopady hrozícího bezdomovectví. Cílem je zajistit náhradní bydlení dříve, než dojde k další finanční zátěži.

B4. Podpora multidisciplinárních týmů

Podpora multidisciplinárních týmů při řešení bytové situace a case managementu se zaměřuje na vytvoření koordinované sítě služeb, která dokáže efektivně reagovat na komplexní potřeby osob v bytové nouzi. Tato aktivita zahrnuje mapování počtu osob v bytové nouzi, identifikaci nejohroženějších cílových skupin a hodnocení adekvátnosti dostupné podpory v obci. Výsledky analytických činností umožňují optimalizaci sítě podpory a individuálně nastavený case management.

Klíčové funkce multidisciplinárních týmů:

- **Koordinace komplexní podpory:** Multidisciplinární týmy koordinují sociální, zdravotní a právní podporu s cílem poskytnout klientům komplexní pomoc. Koordinace zahrnuje pravidelnou revizi a úpravu podpory tak, aby odpovídala měnícím se potřebám klientů a zajišťovala stabilitu jejich bydlení.
- **Individuální přístup a flexibilita podpory:** Systém případové podpory je navržen tak, aby se přizpůsoboval specifickým potřebám klientů a zahrnoval flexibilní přístup k obsahu, trvání a intenzitě podpory. Multidisciplinární týmy pravidelně hodnotí adekvátnost poskytované podpory a na základě těchto výsledků ji modifikují.
- **Mechanismy koordinace:** V rámci této aktivity jsou zavedeny nástroje pro efektivní komunikaci a spolupráci mezi poskytovateli služeb, včetně případových konferencí, expertních konzultací a dalších metod. Tímto způsobem je posílena flexibilita a přizpůsobivost podpory, což zvyšuje šanci na úspěšné získání a udržení bydlení.

B5. Strategické a koordinační aktivity na území obce

Strategické a koordinační aktivity na území obce nebo širším území jsou zaměřeny na plánování a implementaci lokálního systému sociálního bydlení s ohledem na specifické potřeby a podmínky daného místa. Cílem těchto aktivit je nejen vytvořit systém sociálního bydlení, ale také zajistit jeho dlouhodobou udržitelnost prostřednictvím spolupráce mezi klíčovými aktéry, včetně veřejnosti.

Klíčové strategické a koordinační aktivity:

- **Rozvoj místních strategií sociálního bydlení:** Aktivity zahrnují podrobnou analýzu současné bytové situace a potřeby sociálního bydlení v obci. Následně je vytvořena koncepce sociálního bydlení, která definuje konkrétní kroky k zajištění potřebného počtu sociálních bytů prostřednictvím výstavby, rekonstrukce či odkupu nemovitostí.
- **Síťování a koordinace aktérů:** K efektivnímu fungování sociálního bydlení je klíčová spolupráce mezi různými úrovněmi státní správy, neziskovými organizacemi a soukromým sektorem. Pravidelné pracovní skupiny a kulaté stoly zajišťují, že se všichni relevantní aktéři podílí na tvorbě a realizaci sociálního bydlení v daném území.
- **Zapojení veřejnosti:** Participativní přístup umožňuje zapojení místních obyvatel a veřejnosti do plánování a realizace sociálního bydlení. Tím se posiluje spolupráce mezi občany a obcemi, a vytváří se prostor pro otevřenou komunikaci a participativní metody, jako jsou veřejná projednání nebo kulaté stoly.

B6. Přechod do bydlení při odchodu z institucí

Aktivita „Přechod do bydlení při odchodu z institucí“ se skládá ze tří dílčích klíčových aktivit zaměřených na různé cílové skupiny. Cílem všech dílčích aktivit je podpora lidí, kteří opouštějí institucionální péči, a usnadnění jejich přechodu do samostatného bydlení.

v komunitě. Součástí aktivity je podpora spolupráce mezi institucemi, komunitními službami a dalšími klíčovými aktéry, což pomáhá vytvořit stabilní podmínky pro samostatný život těchto osob.

- **Přechod do bydlení v rámci deinstitucionalizace a reformy péče o duševní zdraví:** Tato dílčí aktivita se zaměřuje na podporu osob se zkušeností s duševním onemocněním, které odcházejí z psychiatrických zařízení, domovů se zvláštním režimem, zařízení pro osoby se zdravotním postižením nebo chráněného bydlení. Cílem je podpořit přechod těchto osob do běžného prostředí a zajistit jim komplexní podporu v komunitě, zejména prostřednictvím center duševního zdraví.
- **Přechody do bydlení mladých dospělých z ústavní péče, pěstounské péče a pobytových sociálních služeb:** Tato dílčí aktivita je zaměřena na mladé dospělé opouštějící ústavní nebo pěstounskou péči. Klade důraz na přípravu a realizaci individuálních plánů přechodu do samostatného nebo sdíleného bydlení, a to ve spolupráci s pracovníky ústavů, kurátory a dalšími podporujícími osobami. Důležitým aspektem je podpora ze strany rodin, mentorů nebo peer pracovníků.
- **Podpora přechodu do bydlení u lidí ve výkonu trestu odnětí svobody a po jeho opuštění:** Tato dílčí aktivita se zaměřuje na pomoc lidem opouštějícím výkon trestu odnětí svobody, včetně přípravy na podmíněné propuštění a podpory při přechodu do samostatného bydlení. Klíčovou roli zde hraje spolupráce s vězeňskou službou, Probační a mediační službou, kurátory a dalšími odborníky, kteří mohou poskytnout nezbytnou podporu.

Klíčové aktivity v rámci podpory přechodu do bydlení:

- **Plánování a realizace přechodu:** Tvorba individuálních plánů pro přechod do samostatného bydlení, které zahrnují koordinaci se zdravotními a sociálními službami a dalšími relevantními aktéry. Tyto plány zohledňují specifické potřeby jednotlivých klientů a zahrnují případnou spolupráci s opatrovníky či zaměstnanci zdravotních služeb.
- **Komplexní podpora v komunitě:** Multidisciplinární týmy poskytují komplexní podporu zaměřenou na sociální, zdravotní a právní potřeby klientů. Mezi podporované aktivity patří nejen koordinace přechodu do běžného bydlení, ale také podpora v každodenním životě a zajištění právních aspektů, jako je obhajoba práv klientů.
- **Spolupráce s komunitními službami:** Realizace zahrnuje nastavení systémové spolupráce s komunitními službami zaměřenými na duševní zdraví a zavedení trauma informovaného přístupu, který napomáhá lepší integraci klientů do společnosti.

B7. Podpora sousedského soužití (domovník)

Podpora sousedského soužití prostřednictvím domovníků je zaměřena na prevenci konfliktů v obytných prostorách, usnadnění dohod o užívání společných prostor a podporu obyvatel v údržbě bytů. Aktivita posiluje sousedské vztahy, podporuje pozitivní užívání prostor a zlepšuje kvalitu sousedského života. Domovníci se zaměřují na udržování pravidel soužití a zajišťují drobnou údržbu, čímž přispívají k celkové spokojenosti obyvatel a předcházejí zanedbávání prostor. Díky těmto aktivitám je vytvářeno příjemné a bezpečné prostředí, které podporuje stabilitu a sociální integraci.

Klíčové funkce podpory sousedského soužití:

- **Facilitace dohody na pravidlech soužití a řešení konfliktů:** Domovník zajišťuje udržování pozitivních sousedských vztahů a pomáhá obyvatelům dosáhnout dohody

o užívání společných prostor a pravidlech soužití. V případech konfliktů poskytuje podporu při jejich řešení a navrhuje vhodné postupy.

- **Dohled nad dodržováním pravidel a prevence kriminality:** Domovník sleduje dodržování domovního řádu a pomáhá v prevenci kriminality. Pravidelným kontaktem s obyvateli přispívá k budování bezpečného prostředí v domě a podporuje zodpovědný přístup k užívání prostoru.
- **Organizace komunitních aktivit:** Domovník zajišťuje spoluúčast obyvatel na společných aktivitách, jako jsou domovní schůze nebo komunitní akce. Tím přispívá k rozvoji sousedských vazeb a aktivnímu zapojení obyvatel do komunitního života.
- **Drobná údržba a technická správa domu:** Domovník vykonává drobné údržbové práce a zajišťuje spolupráci při řešení větších technických problémů. Poskytuje obyvatelům podporu při drobných opravách bytů a spolupracuje s kontaktním místem pro bydlení na zajištění nezbytných oprav.

B8. Prevence a řešení diskriminace v bydlení

Aktivita prevence a řešení diskriminace v oblasti bydlení se zaměřuje na zajištění rovného přístupu k bydlení a odstranění jakékoliv přímé či nepřímé diskriminace osob v bytové nouzi. Klíčovým aspektem aktivity je spolupráce mezi realizátory, pronajímateli, účastníky projektu, právníky a organizacemi, jako jsou lidskoprávní organizace či Kancelář veřejného ochránce práv, které mohou hrát podpůrnou roli při identifikaci a odstraňování diskriminačních bariér. Cílem je vytvořit systém podpory, který účinně bojuje proti diskriminačním praktikám a zajišťuje férové podmínky přístupu k bydlení.

Klíčové aspekty prevence a řešení diskriminace v bydlení:

- **Monitoring diskriminace a doporučení ke změnám:** Pravidelný sběr a vyhodnocování dat týkajících se diskriminačních praktik, včetně srovnávání struktury domácností, kterým bylo bydlení poskytnuto, se strukturou těch, které přístup k bydlení nezískaly. Na základě těchto dat jsou připravována doporučení ke změnám.
- **Identifikace diskriminačních bariér:** Aktivita zahrnuje situační testování a identifikaci bariér, které domácnostem brání v přístupu k bydlení, což napomáhá k vyhodnocení hlavních důvodů nerovného zacházení.
- **Advokační a právní podpora:** Podpora osob postižených diskriminací při podávání stížností na nerovné zacházení k České obchodní inspekci, Kanceláři veřejného ochránce práv a případně při zastupování v soudních sporech. Tato podpora může zahrnovat i advokační činnost zaměřenou na prosazení legislativních i nelegislativních opatření proti diskriminaci.
- **Spolupráce s komunitami:** Aktivita se zaměřuje na podporu místních komunit při jejich advokační činnosti, pravidelné schůzky a organizaci aktivit směřujících k posílení jejich hlasu ve veřejné a politické sféře.
- **Práce se sousedy:** Edukace sousedských komunit zaměřená na prevenci diskriminačních postojů a chování, čímž se posiluje sociální koheze a zajišťuje rovný přístup pro všechny obyvatele.

B9. Facilitace vzájemné podpory a participativních forem

Aktivita facilitace vzájemné podpory a participativních forem v bydlení se zaměřuje na podporu aktivního zapojení cílové skupiny do komunitních aktivit, rozhodovacích procesů a zajištění finanční a sociální stability prostřednictvím společné podpory a sdílení zdrojů. Hlavním cílem je snižování nároků na bydlení (finančních, časových či organizačních)

a zplnomocňování jednotlivců i komunit, což přispívá k jejich stabilitě a sociální integraci. Důraz je kladen na zapojení osob s nižší potřebou podpory, ale projekty mohou cílit i na osoby s komplexními potřebami.

Klíčové aspekty facilitace vzájemné podpory a participativních forem:

- **Sdílení nákladů a zdrojů:** Zajištění možností pro sdílení výdajů spojených s bydlením (např. formou spolubydlení, dělení nákladů na dopravu nebo péče o děti), které zvyšuje dostupnost bydlení a snižuje finanční zátěž.
- **Podpůrné skupiny:** Organizace pravidelných setkání podpůrných skupin, které nabízejí vzájemnou pomoc a sdílení zkušeností mezi lidmi s podobnými potřebami, například samoživitelé či osoby s komplexními problémy v oblasti bydlení.
- **Participace v komunitních rozhodnutích:** Podpora zapojení cílové skupiny do rozhodovacích procesů na úrovni místní samosprávy a posilování občanské gramotnosti. To umožňuje obyvatelům aktivně ovlivňovat podobu a fungování programu sociálního bydlení a rozvíjí jejich kompetence pro angažovanost v komunitních záležitostech.
- **Podpora inovací a aktivizace:** Motivace a podpora cílové skupiny k hledání a realizaci inovativních řešení problémů v oblasti bydlení, a tím i ke zvýšení sociální integrace a soudržnosti v komunitě.
- **Svépomocné aktivity:** Organizační a právní podpora svépomocných projektů zaměřených na úpravy bydlení, výstavbu nebo revitalizaci komunitního bydlení, které umožňují cílové skupině vytvářet si prostředí přizpůsobené jejich potřebám.

4.2. Anotace projektů spolupracujících realizátorů se systémovým projektem

V této části je představen souhrn informací o 41 projektech, které byly podpořeny v rámci výzev č. 007 – Podpora sociálního bydlení a č. 101 – Podpora sociálního bydlení zejména osob z Ukrajiny v rámci Operačního programu Zaměstnanost plus Ministerstva práce a sociálních věcí a zároveň jim skrze konzultace a jiné aktivity systémový projekt poskytuje podporu (tj. všechny podpořené projekty výzvy 007 a vybrané podpořené projekty výzvy 101 OPZ+). Tyto projekty reprezentují různorodé přístupy a aktivity zaměřené na řešení bytové nouze a podporu sociální integrace osob ohrožených sociálním vyloučením.

Systémový projekt poskytuje konzultace a podporu 41 realizátorům výzev 007 a 101 OPZ+ které jsou zaměřeny na poskytování sociálního bydlení širokému spektru obyvatel v bytové nouzi a podpůrné aktivity v oblasti sociálního bydlení.

Ve výzvě 007 jde o 30 projektů, jedná se o všechny podpořené projekty z téhle výzvy. Z toho 14 realizátorů je město/městská část a 16 NNO.

V rámci výzvy 101 OPZ+ jde o 11 projektů, které nejsou zaměřeny primárně na poskytování bydlení lidem v bytové nouzi z Ukrajiny. Dvěma realizátory jsou město/městská část a 9 NNO.

Níže uvedené informace pochází ze žádostí o podporu výše zmíněných projektů, nejedná se o detailní analýzu, jde pouze o přehled, který dokresluje charakter informátorů, se kterými budou vedeny fokusní skupiny.

4.2.1 Regionální rozložení podpořených projektů

Tabulka č. 1 ukazuje počty podpořených projektů podle regionů, kde probíhá jejich realizace. Nejvíce projektů se realizuje v hlavním městě Praze a v Ústeckém kraji, kde je realizováno 10, respektive 8 podpořených projektů. Dále jsou 4 projekty realizovány v Jihomoravském kraji a další 4 v Moravskoslezském kraji. Po třech projektech se realizuje projekty v Jihočeském kraji, Libereckém kraji a Plzeňském kraji. V Olomouckém kraji se realizují 2 projekty. Po jednom projektu je realizováno v Karlovarském, Pardubickém a Zlínském kraji.

Jeden projekt je realizován ve více než jednom regionu (v Praze, Moravskoslezském a Středočeském kraji).

Tabulka také obsahuje informace o obcích nebo městských částech (v případě Prahy), kde se podpořené projekty realizují. Některé projekty jsou realizovány ve více obcích, nebo naopak v některých obcích může být realizováno více projektů (což je označeno v závorkách).

Z těchto informací lze vyvodit, že většina projektů v Praze se zaměřuje na celé území hlavního města; pouze 3 z 10 projektů jsou specificky zaměřeny na podporu v konkrétních městských částech (Praha 7, Praha 8 a Praha 14).

V Jihomoravském kraji jsou všechny projekty realizovány v Brně, přičemž jeden z nich zahrnuje také další obce (Bučovice, Zastávka a Břeclav). V Plzeňském kraji se všechny projekty soustředí v Plzni.

V krajích, kde se realizuje pouze jeden projekt (Karlovarský, Pardubický a Zlínský kraj), se žádný z nich netýká největšího města tohoto regionu, jsou zaměřeny na jiná sídla, konkrétně Sokolov, Moravskou Třebovou a Otrokovice.

Tabulka 1: Regionální rozložení podpořených projektů

Obce (a MČ), ve kterých jsou podpořené projekty realizovány	Kraj	Počet
Celé území hl. m. Prahy (7x), Praha 7, Praha 8, Praha 14	Hlavní město Praha	10
Chomutov (2x), Ústí nad Labem, Štětí, Rumburk, Most, Teplice, Staré Křečany, Louny	Ústecký kraj	8
Brno (4x), Bučovice, Zastávka a Břeclav	Jihomoravský kraj	4
Ostrava (2x), Karviná (2x), Opava, Frýdek Místek, Třinec, Havířov, Orlová	Moravskoslezský kraj	4
Písek (2x), České Budějovice	Jihočeský kraj	3
Liberec (2x), Jilemnice	Liberecký kraj	3
Plzeň (3x)	Plzeňský kraj	3
Olomouc, Vlčice, Žulová (Jeseník)	Olomoucký kraj	2
Sokolov	Karlovarský kraj	1
Moravská Třebová	Pardubický kraj	1
Otrokovice	Zlínský kraj	1
Praha, Ostrava, Středočeský kraj	Více krajů	1

4.2.2 Realizované aktivity v projektech

Tabulka č. 2 ukazuje, jaké projektové aktivity byly naplánovány v jednotlivých projektových žádostech. Aktivita A je povinná, a proto je zahrnuta do všech podpořených projektů.

Co se týče nepovinných aktivit B, nejčastěji je v projektových žádostech zmiňována aktivita B3 (29krát). Tato aktivita se zaměřuje na systém včasného varování a intervenci pro domácnosti, které jsou v riziku ztráty bydlení, a na šíření různých forem prevence ztráty bydlení mezi cílovými skupinami.

Druhou nejčastěji realizovanou aktivitou je B1 (16krát) – zřízení a podpora Kontaktního místa pro bydlení, které pomáhá lidem ohroženým bytovou nouzí řešit jejich situaci prostřednictvím poradenství a navigace.

Další nepovinné aktivity jsou realizovány v menším počtu podpořených projektů. Nejmenší zastoupení má aktivita B8 (2krát), která se zaměřuje na zmírnění problému diskriminace v bydlení prostřednictvím vzdělávání a osvětových kampaní. Tyto kampaně cílí na snižování diskriminačních praktik mezi majiteli bydlení.

Tabulka 2: Přehled aktivit v projektech spolupracujících realizátorů

Aktivita	Počet projektů, realizujících příslušnou aktivitu
A – Podpora zabydlování a podpora v bydlení	41
B1 – Kontaktní místa pro bydlení (KMB)	16
B2 – Sociální realitní agentura / garantované bydlení	8
B3 – Posílení prevence ztráty bydlení	29
B4 – Podpora multidisciplinárních týmů při řešení bytové situace, case management a vytváření podpůrných sítí služeb	5
B5 – Strategické a koordinační aktivity na území obce nebo širším území	7
B6 – Přechod do bydlení při odchodu z institucí	6
B7 – Nástroje pro podporu sousedského soužití (domovník)	6
B8 – Prevence a řešení diskriminace v bydlení	2
B9 – Facilitace vzájemné podpory v bydlení, svépomoci a dalších participativních forem podpory bydlení	3

4.2.3 Pozice obsazené v podpořených projektech

Tabulka č. 3 zobrazuje pozice, které se vyskytují v projektových žádostech, a tvoří tak předpokládané realizační týmy pro jednotlivé podpořené projekty. Za zmínku stojí, že některé pozice nejsou plánovány na plný úvazek, ale například pouze na 0,5. Pro přehlednost však byly do analýzy zahrnuty všechny pozice, i ty s částečným úvazkem.

První tři pozice v tabulce jsou povinné, a proto se musí objevit ve všech projektových žádostech. Jak je z tabulky patrné, skutečně jsou zmíněny v každém projektu. Každá z těchto pozic má své specifické úkoly a odpovědnosti:

- **Koordinátor programu** je klíčovou osobou pro řízení a celkovou koordinaci projektu. Zajišťuje hladký chod všech aktivit, monitoruje jejich vzájemné propojení a dohlíží na dodržování metodických postupů. Má na starosti personální obsazení

týmu, koordinaci s partnery projektu a řízení rizik. Reprezentuje projekt navenek a dbá na jeho udržitelnost.

- **Vedoucí týmu přímé podpory** se zaměřuje na přímou práci s klienty a metodické vedení týmu klíčových pracovníků. Spolupracuje s koordinátorem programu, organizuje supervize a zasahuje v krizových situacích. Zodpovídá za to, aby podpora klientů probíhala podle stanovených metod a aby tým efektivně spolupracoval na dosahování cílů projektu.
- **Klíčový pracovník** poskytuje přímou podporu účastníkům programu během celého procesu zabydlování. Pomáhá klientům s individuálními plány, identifikuje jejich potřeby a rizika a podporuje je v udržení bydlení. Spolupracuje s dalšími odborníky a organizacemi a zajišťuje funkčnost podpůrné sítě pro klienty.

Zbylé pozice byly pro přehlednost rozděleny do tematických skupin, protože jejich celkový počet je značný. Ve výzvě 007 se objevuje celkem 25 různých pozic, zatímco ve výzvě 101 je uvedeno 26 různých pozic. Tato rozmanitost reflektuje pestrost a komplexnost projektů a potřebu různorodých odborných dovedností pro zajištění efektivní podpory klientům během procesu zabydlování a začleňování do společnosti.

Ve všech projektech je zastoupena skupina **pomáhajících pracovníků a asistentů**. Tato skupina zahrnuje pozice, které se podílejí na přímé podpoře klientů během procesu zabydlování a prevence ztráty bydlení. Jejich hlavním úkolem je pomáhat klientům řešit praktické, technické a finanční otázky spojené s bydlením a poskytovat asistenci v každodenním životě. Celkový počet těchto pozic napříč všemi projekty činí 100, což ukazuje na vysokou potřebu těchto zaměstnanců v realizovaných aktivitách.

Do této skupiny patří:

- **Peer pracovník** – využívá vlastní zkušenosti se situacemi blízkými klientům a poskytuje zpětnou vazbu podpůrnému týmu. Pomáhá s integrací klientů do společnosti a tlumočí jejich potřeby.
- **Pracovník podpory při správě bytu (technický správce)** – pomáhá klientům s údržbou a drobnými opravami bytů a poskytuje praktický nácvik dovedností spojených s bydlením.
- **Pracovník pro správu plateb** – spravuje agendu spojenou s nájemními a energetickými platbami, monitoruje finanční situaci klientů a komunikuje s pronajímateli.
- **Dluhový poradce** – poskytuje podporu při řešení dluhových problémů, finančním plánování a vyjednávání s věřiteli a exekutory.

Dále 36 projektových žádostí obsahuje informaci o zastoupení pozic ze skupiny **specialistů zabydlování**. Tato skupina zahrnuje pozice, které se zaměřují na přímou podporu klientů při hledání vhodného bydlení a řešení jejich bytové nouze. Specialisté v této skupině koordinují různé aspekty procesu zabydlování, poskytují klientům poradenství a propojují je s relevantními službami.

Do této skupiny patří:

- **Koordinátor KMB (vedoucí pracovník Kontaktního místa pro bydlení)** – zodpovídá za celkový chod Kontaktního místa pro bydlení (KMB). Koordinuje tým,

vede evidenci osob v bytové nouzi, spolupracuje s poskytovateli sociálních služeb a dalšími aktéry (např. bytovým odborem města, správou bytů, městskou policií).

- **Navigátor KMB** – provádí základní vyhodnocení situace klienta a naviguje ho k vhodným možnostem bydlení. Propojuje klienty s dalšími odbornými službami, jako jsou sociální pracovníci, právníci či dluhová poradci. Sleduje vývoj situace klientů a podílí se na evidenci jejich trajektorií.
- **Sociální realitní zprostředkovatel** – zajišťuje komunikaci s majiteli bytů, vyjednává nájemní podmínky a spravuje technické a administrativní otázky spojené s bydlením.

Komunitní a sociální pracovníci jsou zmíněni ve 24 projektových žádostech. Tato skupina zahrnuje pozice, které se zaměřují na podporu klientů při začleňování do společnosti, řešení konfliktů a prevenci ztráty bydlení. Pracovníci v této skupině se podílejí na koordinaci komunitních aktivit, facilitaci spolupráce mezi různými aktéry a poskytování podpory v oblasti sociálního soužití.

Do této skupiny patří:

- **Koordinátor prevence** – vede aktivity zaměřené na prevenci ztráty bydlení, vytváří síť podpory pro ohrožené domácnosti a spolupracuje s úřady a sociálními službami.
- **Domovník/bytový ombudsman** – zajišťuje facilitaci pravidel soužití, řeší konflikty a dohlíží na prevenci kriminality. Pomáhá s údržbou domu a organizací komunitních aktivit.
- **Komunitní pracovník** – organizuje setkání místních komunit, podporuje advokační činnost a facilitaci svépomocných aktivit. Aktivizuje cílovou skupinu k účasti na komunitním životě a pomáhá řešit diskriminaci v bydlení.
- **Koordinátor participace** – zajišťuje participaci klientů na rozhodovacích procesech místní samosprávy, rozvíjí občanskou gramotnost a koordinuje podpůrné skupiny pro osoby se specifickými problémy.
- **Interkulturní pracovník/tlumočník** – poskytuje asistenci a tlumočení při jednáních mezi klienty (zejména občany Ukrajiny) a veřejnými institucemi. Napomáhá integraci migrantů do společnosti a podporuje řešení konfliktů mezi majoritou a migranty.
- **Koordinátor SRA (Sociální realitní agentura)** – vede aktivity sociální realitní agentury, koordinuje zprostředkování bytů a spolupracuje s lokálními poskytovateli sociálních služeb.

Skupina **pracovníků ve zdravotních službách** zahrnuje různé odborníky, kteří se zaměřují na zlepšení zdravotního stavu a psychické pohody klientů. Tito specialisté hrají klíčovou roli v podpoře klientů během procesu zabydlování a prevence ztráty bydlení. Tito odborníci zajišťují, aby klienti dostávali potřebnou zdravotní a psychologickou péči, která je nezbytná pro úspěšné začlenění do stabilního bydlení a společnosti. Jsou zahrnuti celkem ve 24 projektových žádostech.

Do této skupiny patří:

- **Zdravotní sestra a psychiatrické sestra** – poskytují komplexní podporu klientům se zaměřením na jejich fyzické a psychické zdraví. Pomáhají s léčbou, medikací a monitorováním zdravotního stavu.

- **Psychiatr** – zajišťuje diagnostiku a léčbu duševních onemocnění a poskytuje odbornou podporu klientům s vážnými psychickými potížemi.
- **Adiktolog** – specializuje se na podporu klientů, kteří se potýkají se závislostmi. Pomáhá s léčbou a prevencí relapsů.
- **Psychoterapeut** – podporuje psychické zdraví klientů prostřednictvím individuální terapie, krizové intervence a poradenství.

Administrativní pracovníci jsou přítomni v 17 podpořených projektech. Tato skupina zahrnuje technické a administrativní pozice, které zajišťují podporu projektového týmu. Patří sem například **projektoví manažeři, ekonomové, office manažeři a další administrativní pracovníci.**

Analytici a metodici se objevují v 17 projektových žádostech. Tato skupina zahrnuje pozice zaměřené na analýzu situace spojené s bytovou nouzí a metodické vedení týmů. Tito odborníci zajišťují sběr a vyhodnocování dat, navrhnou koncepční a metodická řešení a podporují efektivní plánování a realizaci projektových aktivit.

Do této skupiny patří:

- **Analytik/Metodik** – provádí analýzy potřeb osob v bytové nouzi, hodnotí dostupnost a adekvátnost služeb, navrhuje úpravy podpůrné sítě a metodické postupy pro práci s cílovou skupinou. Podílí se na plánovacích procesech a připravuje doporučení ke změnám v oblasti sociálního bydlení a prevence diskriminace.
- **Metodický pracovník pro práci s CS** – metodicky vede tým klíčových pracovníků, zajišťuje kvalitu realizace aktivit a průběžně vyhodnocuje efektivitu používaných metod. Zaměřuje se na práci s cílovou skupinou (CS) a podporu deinstitucionalizace pobytových služeb.

Tabulka 3: Zastoupení pozic v projektových žádostech

Typ pozic	Zastoupení podpořených projektech	v Celkový počet pozic v podpořených projektech
Koordinátoři programu	41	41
Vedoucí týmu přímé podpory	41	44
Klíčoví pracovníci	41	62
Pomáhající pracovníci a asistenti	41	100
Specialisté zabydlování	36	63
Komunitní a sociální pracovníci	24	47
Pracovníci ve zdravotnictví (včetně psychického zdraví)	24	46
Administrativní pracovníci	17	39
Metodici a analytici	17	20

4.2.4 Cílové skupiny podpořených projektů

Projektové žádosti obsahují informace o cílových skupinách, které jsou podpořeny v jednotlivých projektech. Ve všech projektových žádostech je zmíněna skupina osob bez přístřeší nebo osob žijících v nevyhovujícím bydlení, což souvisí s tím, že každý podpořený projekt realizuje aktivitu A, která je zaměřena na podporu v zabydlování.

Dále, 28 projektových žádostí plánuje práci s cílovými skupinami poskytovatelů a zadavatelů sociálních služeb. Jsou to pracovníci, kteří se přímo podílejí na podpoře v zabydlování. Jedná se o cílovou skupinu, která vyžaduje především metodickou pomoc a podporu v podobě poskytnutí potřebných materiálů, zaškolení, konferencí apod.

Ve 20 projektových žádostech je rovněž cílová skupina osob ohrožených sociálním vyloučením, což souvisí s projekty zaměřenými na řešení tohoto problému. Jedná se o skupinu lidí, kteří se potýkají se specifickým problémem sociálního vyloučení, většinou bydlících v sociálně vyloučených lokalitách. V těchto projektech nejde pouze o poskytnutí pomoci při zabydlování, ale také o podporu jejich začleňování do společnosti – řešení problémů s dluhy, pomoc se zvládnutím závislosti, léčbu duševních onemocnění apod.

V dalších 20 projektových žádostech je explicitně označena veřejnost jako jedna z cílových skupin. Jedná se o sekundární cílovou skupinu. Aktivita podpořených projektů jsou především zaměřeny na informování veřejnosti a poskytování informací o způsobech získání stabilního bydlení.

Tabulka 4: Cílové skupiny v projektových žádostech

Cílová skupina	Zastoupení v projektových žádostech
Osoby bez přístřeší nebo osoby žijící v nejistém nebo nevyhovujícím bydlení	41
Poskytovatelé a zadavatelé sociálních služeb, služeb pro rodiny a děti a dalších služeb na podporu sociálního začleňování	28
Osoby sociálně vyloučené a osoby sociálním vyloučením ohrožené	20
Veřejnost	20

Dále tabulka 5 ukazuje, které skupiny osob jsou podpořeny v rámci procesu zabydlování. Ve většině projektů jsou zmíněny smíšené skupiny osob, kterým bude poskytnuta pomoc (včetně jednotlivců, rodin s dětmi, seniorů atd.). Některé projekty jsou však zaměřeny na podporu specifických skupin osob, které potřebují pomoc. Tři podpořené projekty se zaměřují na pomoc osobám s duševními onemocněními, jeden projekt na osoby s problematickým užíváním alkoholu, jeden na HIV pozitivní osoby a jeden na samoživitele nebo samoživitelky. Ostatní projekty jsou primárně zaměřeny na podporu rodin s dětmi.

Tabulka 5: Zastoupení skupin v projektových žádostech

Podpořené osoby	Počet v projektových žádostech
Smíšená CS	30
Duševně nemocní	3
Rodiny	2
Mladí dospělí a rodiny	2
Rodiny a senioři	1
Osoby bez domova s problematickým užíváním alkoholu	1
Samoživitelé/samoživitelky	1
HIV pozitivní	1

5. Shrnutí

Projekt „Podpora sociálního bydlení a jeho systémové zavádění v ČR“ představuje iniciativu zaměřenou na řešení problémů bytové nouze. Zaměřuje se na následující oblasti:

- 1) Metodická podpora poskytovaná aktérům sociálního bydlení
- 2) Tvorba metodických materiálů
- 3) Koordinace inovativních přístupů v širších územních celcích
- 4) Propagace sociálního bydlení
- 5) Vzdělávání v oblasti sociálního bydlení
- 6) Tvorba výzkumů a analýz

V rámci těchto oblastí projekt poskytuje podporu/konzultace 41 realizátorům projektů podpořených z výzev 007 a 101 OPZ+, provozuje národní kontaktní centrum, na které se mohou obracet občané s problémy s bydlením, organizuje krajská setkání a workshopy, realizuje a natáčí webináře, usiluje o sběr, přenos a pilotování poznatků pro systémové a legislativní změny, pravidelně publikuje magazín „Mít domov“, realizuje osvětové aktivity jako výstavy, zajišťuje propagaci sociálního bydlení v médiích, spravuje sociální síť a web stránku zaměřenou na sociální bydlení, aktivně se účastní konferencí, kulatých stolů a pracovních skupin, připravuje a realizuje vzdělávání, vytváří metodické materiály, realizuje výzkumy a analýzy v oblasti sociálního bydlení.

Evaluace si klade za cíl:

- **Zhodnotit proces implementace a dosažené výsledky Projektu SB:** Identifikovat klíčové oblasti, kde byl projekt úspěšný, a stanovit míru efektivity v naplňování cílů, zejména v rámci aktivit primárně zaměřených na vybrané realizátory projektů z výzev č. 007 a 101 OPZ+. Analyzována budou také kvantitativní data dodána systémovým projektem.
- **Vyhodnotit krátkodobé dopady na realizátory a jejich cílové skupiny:** Analyzovat, jakým způsobem Projekt SB ovlivnil vybrané realizátory výzev 007 a 101 OPZ+, případně jejich cílové skupiny, a posoudit, jaké krátkodobé přínosy měla podpora poskytovaná projektem SB.
- **Posoudit efektivitu použitých metod a procesů:** Zhodnotit, jak efektivně probíhala realizace jednotlivých aktivit, primárně za pomoci fokusních skupin s vybranými realizátory projektů z výzev 007 a 101 OPZ+, a identifikovat oblasti pro optimalizaci projektových procesů. Sekundárně za pomoci analýzy kvantitativních dat dodaných systémovým projektem.
- **Zformulovat doporučení pro další rozvoj a udržitelnost:** Na základě zjištěných poznatků a identifikovaných silných a slabých stránek projektu navrhnout kroky pro zajištění dlouhodobé udržitelnosti systému sociálního bydlení a doporučení pro podobné budoucí intervence.

Metodologie a hlavní přístupy

Evaluace využije kombinace kvalitativních a kvantitativních metod, aby poskytla komplexní vhled do průběhu projektu a jeho dopadů. Hlavní přístupy zahrnují:

- **Desk research bude analyzovat** data poskytnuta Objednatelem, jako jsou:
 - Zprávy o realizaci projektů a projektové žádosti.
 - Výsledky dotazníků z workshopů a školení.

- Statistiky návštěvnosti webových stránek a YouTube kanálu.
- Zpětná vazba účastníků školení a akcí.
- Statistické údaje z národního kontaktního centra.

Desk research pomůže připravit scénáře pro fokusní skupiny, vybrat tematické bloky a formulovat konkrétní otázky. Tím se zajistí zaměření diskusí na klíčové aspekty projektu a maximalizace relevantních poznatků.

- **Fokusní skupiny s realizátory projektů:** Hlavním zdrojem primárních dat budou fokusní skupiny zahrnující klíčové aktéry projektů z výzev č. 007 a 101 OPZ+. Plánují se minimálně tři fokusní skupiny s účastí 6 až 10 osob na každé z nich, mezi nimiž budou koordinátoři, klíčoví pracovníci a další zaměstnanci se zkušenostmi s realizací projektů. Výstupem budou zprávy obsahující audiozáznamy, přepisy diskusí, shrnutí klíčových témat a doporučení. Analytické metody zahrnují kódování odpovědí a tematickou analýzu, které umožní identifikovat opakující se témata a vzorce chování.

Očekávané výstupy evaluace

Evaluace bude zahrnovat tři klíčové výstupy:

- **Vstupní zpráva:** Shrne předběžné zjištění a plán evaluace, včetně stanovení metod a očekávání. Poskytne první pohled na projekt, jeho strukturu a cíle.
- **Průběžná zpráva:** Nabídne dílčí výsledky z fokusních skupin, desk research a analýzy sesbíraných dat. Tato zpráva bude obsahovat identifikaci průběžných přínosů, rizik a doporučení pro průběh a optimalizaci projektu.
- **Závěrečná evaluační zpráva:** Obsahovat bude podrobnou analýzu celého projektu, včetně dopadů a efektivity hlavních aktivit, přehled klíčových témat a odpovědí na evaluační otázky. Na základě zjištěných dat poskytne doporučení pro budoucí intervence a navrhne systémová opatření pro zajištění trvalé udržitelnosti výsledků.

6. Použité zdroje

- Agentura pro sociální začleňování. *Index sociálního vyloučení*. Dostupné z https://www.socialni-zaclenovani.cz/index_socialniho_vyloucení/
- FEANTSA. *ETHOS – Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR*. European Federation of National Associations Working with the Homeless. <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/108667/130251812.pdf?sequence=4&isAllowed=y>
- Housing First Europe Hub. (2017). *Evropská příručka Bydlení především*. Dostupné z https://socialnibydeni.mpsv.cz/download/dokumenty/58-hfguide_cz_171006_orez.pdf
- Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. (2022). *Výzva č. 007 OPZ plus: Podpora sociálního bydlení*. Operační program Zaměstnanost plus. Dostupné z <https://www.esfcr.cz/vyzva-007-opz-plus>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. (2022). *Výzva č. 101 OPZ plus: Podpora sociálního bydlení zejména osob z Ukrajiny*. Operační program Zaměstnanost plus. Dostupné z <https://www.esfcr.cz/vyzva-101-opz-plus>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. *Nemám bydlení*. Sociální bydlení. Dostupné z <https://socialnibydeni.mpsv.cz/pomoc/nemam-bydleni>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2022). *Metodika Housing First – 2. verze*. Dostupné z https://socialnibydeni.mpsv.cz/download/dokumenty/72-metodika_hf_20.pdf
- Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Kontaktní místa pro bydlení*. Sociální bydlení. Dostupné z <https://socialnibydeni.mpsv.cz/socialni-bydleni/temata/kontaktni-mista-pro-bydleni>

7. Příloha 1 – Předběžný scénář fokusních skupin pro evaluaci projektu

Organizační a scénické poznámky pro tazatele jsou uvedeny modrou kurzívou.

Scénické poznámky nejsou čteny ani ukazovány respondentům

Projekt SB = systémový projekt na podporu sociálního bydlení

I. Úvodní blok (10 minut)

- 1. Představení moderátora a asistenta a jejich rolí, vysvětlení smyslu fokusní skupiny, její délky a podmínek (nahrávka), získání souhlasu respondentů. Moderátor na úvod zdůrazní, že žádná odpověď není špatně, hodnotná je jakákoli informace. Icebreakers, navázání atmosféry a vztahu pro podpoření spontánnosti respondentů a jejich ochoty spolupracovat a účastnit se diskuze.*
- 2. Následně moderátor vyzve účastníky také ke krátkému představení.* Krátce nám prosím představte projekt, který reprezentujete, a svou roli na něm.
 - i. Jaký subjekt je realizátorem Vašeho projektu (obec, NNO apod.)?
 - ii. Jaké nepovinné aktivity typu B Váš projekt obsahuje?
 - iii. Jak dlouho jste na projektu participoval/a? Podílel/a jste se i na jeho vzniku?
 - iv. Realizovali jste projekt z výzvy 007 nebo 101?

HLAVNÍ ČÁST (cca 85-115 minut)

II. Blok – zhodnocení významu systémového projektu SB (15-20 minut)

Zhodnocení významu systémového projektu pro realizátory a identifikace oblastí pro zlepšení včetně doporučení.

3. Jak hodnotíte přínos systémového projektu pro vaši organizaci a pro váš konkrétní projekt?
 - i. V čem spočívá jeho největší přínos?
 - ii. Které aktivity projektu považujete zejména za úspěšné?
 - iii. Nakolik důležitá je podle Vás skutečnost, že jde o systémový projekt?
4. Jak by se podle Vás mohla podpora v rámci systémového projektu dále zlepšit?
 - i. Jaké konkrétní oblasti projektu SB byste vylepšili?

- ii. Bylo by potřeba, aby se nějak upravila pravidla dotace, aby bylo možné těchto zlepšení dosáhnout?

III. Blok – zhodnocení významu systémového projektu SB (15-20 minut)

5. Jaké konkrétní přínosy ve Vašem případě přinesla povinná aktivita A (podpora bydlení a zabydlování)?
 - i. Jak jste ve Vašem projektu podporu bydlení a zabydlování realizovali?
 - ii. V čem nejvíce pomohl projekt osobám ve stavu bytové nouze, které jste podpořili?
 - iii. Na jaké specifické cílové skupiny jste se zaměřili, a byl nějaký rozdíl v přínosu projektu pro různé skupiny?
 - iv. Pomohl vám nějakým způsobem systémový projekt při realizaci aktivity A? Jakým?

Otázky věnované přínosu nepovinných aktivit B³.

6. Jaké nepovinné aktivity B (Podpora integrovaného řešení) jste ve svém projektu využili?

Jde o tyto aktivity:

- *Kontaktní místo pro bydlení;*
- *Sociální realitní agentura / garantované bydlení;*
- *Posílení prevence ztráty bydlení;*
- *Podpora multidisciplinárních týmů při řešení bytové situace, case managementu, vytváření podpůrných sítí služeb;*
- *Strategické a koordinační aktivity na území obce nebo širším území (aktivita pouze pro žadatele typu b));*
- *Přechod do bydlení při odchodech z institucí;*
- *Nástroje pro podporu sousedského soužití;*
- *Prevence a řešení diskriminace v oblasti bydlení;*
- *Facilitace vzájemné podpory, svépomoci a dalších participativních forem podpory bydlení.*

7. Jak hodnotíte zařazení těchto aktivit do Vašeho projektu a jejich přínos?
 - i. Proč jste se rozhodli zahrnout tyto konkrétní aktivity?

³ Pokud bude fokusní skupina složena výhradně ze zástupců projektů, které aktivity typu B nevyužily, nebudou tyto otázky pokládány. Místo nich bychom se ptali, proč tyto aktivity do svého projektu nezařadili.

- ii. Osvědčila se Vám synergie těchto aktivit s hlavním cílem podpory bydlení a zabydlování?
- iii. V čem byl největší přínos těchto aktivit pro cílovou skupinu a pro Vaši organizaci?
- iv. Zařadili byste tyto aktivity znovu, kdybyste nyní připravovali projekt?
 - i. Které ano a které případně ne.
 - ii. Využili byste některou z nepovinných aktivit, kterou jste nyní nezařadili?
- v. Pomohl vám nějakým způsobem systémový projekt při realizaci aktivity B? Jakým?

IV. Blok – limity realizace sociálního bydlení (15-20 minut)

Identifikace limitů realizace sociálního bydlení, především pak těch, které nejsou překonatelné bez legislativních a systémových řešení na úrovni státu.

- 8. Co považujete za nejvíce limitující faktory v oblasti realizace sociálního bydlení? Myslíme nejen překážky v rámci tohoto projektu, ale i celkově.
 - i. Co Vám nejvíce ztěžuje Vaši práci v oblasti realizace sociálního bydlení?
- 9. Co by se mělo změnit, aby tyto limity byly překonány?
 - i. Jaká konkrétní opatření/změny byste navrhli?
 - ii. Které z těchto limitů je potřeba řešit na legislativní úrovni a na úrovni státu?

V. Blok – Relevance a vhodnost poskytované podpory systémovým projektem (15-20 minut)

Zjištění relevance a vhodnosti formy poskytované podpory pro potřeby spolupracujících realizátorů (jako jsou konzultace, podpůrné materiály a informační podpory).

- 10. Jak z pozice realizátora projektu hodnotíte nastavení dotační výzvy 007 nebo 101 z OPZ+?
- 11. Jakým způsobem v kontextu těchto výzev probíhala spolupráce se systémovým projektem?
 - i. Jaké formy poskytované podpory (konzultace, materiály, informační podpora) Vám při realizaci projektu nejvíce pomohly?
 - ii. Hodnotíte některé z forem podpory jako zbytečné nebo ne úplně užitečné? Pokud ano, proč?

- iii. Chyběla Vám v rámci výzvy nějaká podpora, kterou byste v praxi využili?
12. Jak hodnotíte systémový projekt SB po administrační stránce a komunikaci s poskytovatelem podpory?
- i. Měli jste dostatek informací o výzvě a její realizaci? Byly tyto informace srozumitelné?
 - ii. Byla administrativa spojená s projektem náročná?
 - iii. Upravili byste nějak formální nastavení dotace?

VI. Blok – Udržitelnost projektu (10-15 minut)

Udržitelnost spolupracujících projektů po skončení financování z výzvy 007 a 101 OPZ+.

13. Jak hodnotíte udržitelnost Vašeho projektu?
- i. Jsou výstupy a aktivity projektu udržitelné i po ukončení podpory z výzev 007 a 101 OPZ+?
 - ii. Z jakých zdrojů budete po skončení projektu financovat aktivity v oblasti sociálního bydlení?
 - iii. Jaká opatření byste navrhli pro dlouhodobou udržitelnost projektů a služeb na podporu sociálního bydlení?
 - iv. Přispěl nějakým způsobem k udržitelnosti Vašeho projektu systémový projekt?

VII. Blok – další témata: publicita, stakeholderi, advokační práce (15-20 minut)

14. Přispěla podle Vás realizace projektu k lepší informovanosti o sociálním bydlení a jeho lepšímu přijímání odbornou a laickou veřejností?
- i. Jaké informační a advokační aktivity jste v projektu realizovali?
 - ii. Jak probíhala komunikace a spolupráce s místními stakeholdery? Můžete uvést příklady dobré praxe?
 - iii. Setkali jste se odporem části stakeholderů nebo veřejnosti proti aktivitám projektu (zajištění bydlení pro osoby ohrožené bytovou nouzí?).
 - iv. Pomohla vám při advokační práci a publicitě synergie s PR aktivitami systémového projektu?

V závěrečné části je důležité dát účastníkům najevo, že jejich další postřehy a nápady k probíranému tématu jsou validní a měli by zaznít.

15.V této chvíli je prostor na Vaše volné zhodnocení projektu a podpory sociálního bydlení celkově. Napadá Vás ještě cokoli důležitého k tématu, co dosud v průběhu diskuse nezaznělo?

16.Existují nějaké další oblasti, které si myslíte, že by měly být zahrnuty do hodnocení projektu SB?

VIII. Závěr a ukončení fokusní skupiny (5 minut)

Poděkování účastníkům za participaci, rozloučení.

Inboox CZ, s.r.o.

Mimoňská 3223
Česká Lípa
470 01

IČO: 27348911
DIČ: CZ27348911

Pobočky

Praha | Brno | Ostrava | Olomouc
České Budějovice | Česká Lípa

www.inboox.cz